

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1972 | ΑΡΙΘ. 5

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

1. Ὁρᾶτε, ἀγαπητοί, πῶς μέγα καὶ θαυμαστόν ἐστιν ἡ ἀγάπη, καὶ τῆς τελειότητος αὐτῆς οὐκ ἔστιν ἐξήγησις. 2. τίς ἱκανὸς ἐν αὐτῇ εὐρεθῆναι, εἰ μὴ οὓς καταξίωσις ὁ Θεός; δεώμεθα οὖν καὶ αἰτώμεθα ἀπὸ τοῦ ἐλέους αὐτοῦ, ἵνα ἐν ἀγάπῃ εὐρεθῶμεν δίχα προσκλίσεως ἀνθρωπίνης, ἄμωμοι. 3. αἱ γενεαὶ πᾶσαι ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆσδε τῆς ἡμέρας παρῆλθον, ἀλλ' οἱ ἐν ἀγάπῃ τελειωθέντες κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν ἔχουσιν χῶρον εὐσεβῶν, οἱ φανερωθήσονται ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ. 4. γέγραπται γάρ·

5 *Εἰσέλθετε εἰς τὰ ταμεία μικρὸν ὅσον ὅσον, ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ὄργη καὶ ὁ θυμὸς μου, καὶ μνησθήσομαι ἡμέρας ἀγαθῆς, καὶ ἀναστήσω ὑμᾶς ἐκ τῶν θηκῶν ὑμῶν.* 5. μακάριοι ἔσμεν, ἀγαπητοί, εἰ τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ ἐποιοῦμεν ἐν ὁμοιοῖα ἀγάπης, εἰς τὸ ἀφειθῆναι ἡμῖν δι' ἀγάπης τὰς ἁμαρτίας. 6. γέγραπται γάρ· *Μακάριοι, ὧν ἀφείθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· μακάριος ἄνθρωπος, οὗ οὐ μὴ λογίσῃται κύριος ἁμαρτίαν, οὐδὲ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλος.* 7. οὗτος ὁ μακαρισμὸς ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἐκλελεγμένους ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

9. Ἦσ. 10,3. Σοφ. Σολ. 3,7. Α' Πέτρ. 2,12. 10. Ἦσ. 26,20. Ἰεζεκ. 37,12. 15. Ψαλμ. 31,1 ἐξ. Ρωμ. 4,7 ἐξ. 18. Πρβ. Ῥωμ. 4,9. Ἐβρ. 13,21.

2. ἡ ἀγάπη: ἀγάπη Γ αὐτῆς ΑΚ(Σ): αὐτοῦ Ι | 3. καταξίωσις: καταδιώξις Ι | 4. δεώμεθα Ι | αἰτούμεθα Ι προσκλήσεως Ι | 6. τῆς: λ. Α τῆς ἡμέρας τῆσδε Ι | 8. οἱ + δὲ Ι | ἐφανερώθησαν ΑΚ 9. Χριστοῦ ΑΛΚ: Θεοῦ ΙΣ 10. ταμεία Ι | 11. ὁ θυμὸς: θυμὸς Α 13. ἔσμεν ΑΑ: ἤμεν ΙΚΣ. 14. | ὑμῖν Ι | 17. Οὐ Α: Ϝ ΙΑΣ | 19. τοῦ Θεοῦ: Θεοῦ Ι.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

1. Βλέπετε, ἀγαπητοί, πόσον μεγάλο καὶ θαυμαστὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀγάπη, καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐξήγησις τῆς τελειότητος αὐτῆς. 2. Ποῖος εἶναι ἱκανὸς νὰ εὐρεθῇ μέσα εἰς αὐτὴν (νὰ κατέχεται ἀπὸ αὐτὴν), ἐκτὸς ἀπὸ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἤθελε καταξιώσει ὁ Θεός; Ἄς ἰκετεύωμεν λοιπὸν καὶ ἄς ζητῶμεν ἀπὸ τὸ (ἄπειρον) ἔλεος Αὐτοῦ, ἵνα εὐρεθῶμεν κυριευμένοι ἀπὸ τὴν ἀγάπην, χωρὶς προσωποληψίας (χωρὶς προτιμήσεις ὀρισμένων προσώπων πού εὐνοοῦμεν), ἄμωμοι (ἀγνοὶ καὶ καθαροί). 3. Ὅλοι αἱ γενεαὶ ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ μέχρι καὶ τῆς ἡμέρας ταύτης παρῆλθον ἀλλ' ὅσοι ἐτελειώθησαν κατεχόμενοι ἀπὸ ἀγάπην κατὰ τὴν (δοθεῖσαν εἰς αὐτοὺς) χάριν τοῦ Θεοῦ, κατέχουν τὸν χῶρον τῶν εὐσεβῶν (ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ· οὗτοι δὲ θὰ φανερωθοῦν κατὰ τὴν φανέρωσιν τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ (εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν Αὐτοῦ). 4. Διότι ἔχει γραφῆ (εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν)· «Εἰσέλθετε (κλεισθῆτε) μέσα εἰς τὰ σπίτια σας δι' ἓνα πολὺ μικρὸν διάστημα, μέχρις ὅτου περάσῃ ἡ ὄργη καὶ ὁ θυμὸς μου· καὶ θὰ ἐνθυμηθῶ τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην ἡμέραν (τῆς δευτέρας παρουσίας) καὶ θὰ σᾶς ἀναστήσω ἀπὸ τοὺς τάφους σας». 5. Εἴμεθα μακάριοι, ἀγαπητοί, ἐὰν τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ ἐκάμνομεν μὲ ὁμόνοιαν, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἀγάπη, ὥστε διὰ τῆς ἀγάπης νὰ μᾶς συγχωρηθοῦν αἱ ἁμαρτίαι. 6. Διότι ἔχει γραφῆ· «Μακάριοι ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ἐσυγχωρήθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ἐκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· μακάριος ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ὁ Κύριος δὲν θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἁμαρτίαν καὶ δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ στόμα του δόλος ἢ ἀπάτη ἢ πονηρία». 7. Ὁ μακαρισμὸς αὐτὸς ἔγινε δι' ὅσους ἔχουν ἐκλεγῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· εἰς Αὐτὸν δὲ ἄς εἶναι ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Ἡ ἐκδήλωσις διὰ τὴν Α. Θ. Π.

τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Ἡ πρόσφατος ἐν Ἀθήναις ἐορταστικὴ ἐκδήλωσις ἐπὶ τῷ ἰωβηλαίῳ τῆς ἀρχιερατείας τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου τοῦ Α' ὑπῆρξεν ἄκρως συγκινητικὴ. Ἀπέδειξε δι' ἄλλην μίαν φορὰν τὰ αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ πρὸς τὴν σεπτὴν κορυφὴν τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας, τὴν τόσον περιόπτου σήμερον εἰς τὴν Οἰκουμένην. Ἰδιαιτέρως, ἡ ἀθρόα προσέλευσις τοῦ ἀθηναϊκοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου δέον νὰ ὑπογραμμισθῇ, ὡς ἐμφαίνουσα ὅτι οὗτος ἐμφορεῖται, ὡς καὶ τὸ ποιμνιον, ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀθροισμάτων αἰσθημάτων. Ἐξ ἄλλου, ἡ συμμετοχὴ καὶ ἑτεροδόξων χριστιανῶν εἰς τὴν ἐκδήλωσιν μαρτυρεῖ τὴν γενικωτέραν Χριστιανικὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἡ ὁποία εἶναι ἀναλόγως ἔντονος καὶ εἰς τὴν Χώραν μας, ὅπως ἀπανταχοῦ τῆς ὑψηλίου.

Ἡ εὐποιΐα εἰς τὰς Ἐνορίας.

Ἐκάστη Ἐνορία εἶναι ἡ Ἐκκλησία ἐν μικρογραφίᾳ. Μεταξὺ δὲ τῶν λοιπῶν χαρακτηριστικῶν τῆς, πρέπει νὰ διακρίνεται καὶ διὰ τὴν ἐνεργὸν ἐφαρμογὴν τῆς μεγάλης εὐαγγελικῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης. Ὁ Κύριος συνέστησε ρητῶς αὐτὴν τὴν ἐφαρμογὴν ὡς μαρτυρίαν τοῦ ὕψους ἐκκλησιαστικοῦ πνεύματος πρὸς τὸν κόσμον, λέγων ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκ τούτου κυρίως τοῦ γνωρίσματος, τῆς πρὸς ἀλλήλους δηλονότι ἐμπράκτου ἀγάπης, θὰ πεισθοῦν ὅτι πράγματι ἡ Ἐκκλησία του ἀποτελεῖται ἐκ γνησίων μαθητῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Πρέπει λοιπὸν οἱ Αἰδεσιμώτατοι Ἐφημέριοι νὰ δίδουν, διὰ τῆς ἰδικῆς των πρωτοβουλίας καὶ ποιμαντικῆς προῆς,

τὸν τόνον αὐτὸν εἰς τὰς Ἐνορίας των, διοργανοῦντες, εἰς τοὺς κόλπους ἐκάστης τούτων, τὸ χριστιανικὸν φιλανθρωπικὸν ἔργον καὶ προάγοντες τοῦτο. Οὐδὲν ἄλλο, ὡς ἡ ἀγάπη, συντελεῖ εἰς τὴν πνευματικὴν πρόοδον καὶ σφριγηλότητα τῆς Ἐκκλησίας, ὁμοῦ μὲ τὸν ζωοποιὸν της λόγον.

Παιδεία καὶ Κατηχητικὰ Σχολεῖα.

Τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, τόσην πρόοδον σημειώσαντα εἰς τὴν Χώραν μας, συμπληροῦν ἰδεωδῶς τὴν Ἐθνικὴν Παιδείαν, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι οὐχὶ μόνον ἡ παροχὴ γνώσεων, ἀλλὰ καὶ ἡ διάπλασις χαρακτήρων, ἀνταποκρινομένων εἰς τὰς ἀξίας τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τοῦτο εἶναι εὐκταία ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἡ συνεργασία μεταξὺ τῶν δύο τούτων κλάδων τοῦ φρονηματιστικοῦ ἔργου εἰς τὴν νεότητα. Τὰ κρατικὰ καὶ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα πρέπει νὰ καλλιεργοῦν εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον καὶ νὰ προτρέπουσιν τὴν φοίτησιν εἰς αὐτό. Μέρμινα δὲ καὶ τῶν κατὰ τόπους ποιμένων, καὶ δὴ τῶν Ἐφημερίων, πρέπει νὰ εἶναι ἡ προώθησις αὐτοῦ τοῦ πνεύματος συνεργασίας διὰ καταλλήλων ὑποδείξεων εἰς τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν διαφόρων σχολείων, τόσον τῆς στοιχειώδους, ὅσον καὶ τῆς μέσης Παιδείας. Διότι, δυστυχῶς, — ἂν καὶ ὄχι συχνάκις — ὑπάρχον ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ μὴ ἔχοντες τὴν δέουσαν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντός των τούτου. Καὶ αὐτοὶ λοιπὸν πρέπει νὰ διαφωτισθοῦν σχετικῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειώσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟ

Δ'

Τὸ Ὁραῖο δὲν εἶναι μόνο γέφυρα πρὸς τὴ Θρησκεία. Παράλληλα εἶναι μέσον ἐκφράσεως τῶν θρησκευτικῶν βιωμάτων. Ἡδη ὁ Πλάτων χρησιμοποίησε τὴν ἰδέα τοῦ ὠραίου γιὰ νὰ προσδιορίσῃ τὸ Θεῖο, ποῦ εἶναι τὸ ἀπόλυτο κάλλος, ποῦ «ὑπάρχει αἰώνιον καὶ δὲν ὑπόκειται οὔτε εἰς γένεσιν οὔτε εἰς ἀφανισμόν, οὔτε εἰς αὔξησιν οὔτε εἰς ἐλάττωσιν»¹⁹. Βέβαια οἱ διάφορες αἰσθητικὲς κατηγορίαι, ὅταν χρησιμεύουν ὡς μέσα ἐκφράσεως τῆς Θρησκείας, εἶναι μόνον σύμβολα, ποῦ ἀπλῶς ὑποσημαίνουν τὸ Θεῖο, χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ καταστήσουν προσιτὴ τὴν οὐσία του. Τὸ Θεῖο στὴν οὐσία Του εἶναι κάτι τὸ μετααισθητικό.

Μὰ ὄχι μόνο τὸ Ὁραῖο in abstracto μὲ τὴ μορφή ὑψίστης ἐννοίας, μὰ καὶ τὸ Ὁραῖο in concreto μὲ τὴ μορφή τῶν διαφόρων ἐποπτικῶν μέσων τῆς Τέχνης μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐκφραστικὸ μέσο τῆς Θρησκείας, ποῦ πάντοτε μεταδίδει τὸν οὐράνιο «θησαυρὸν ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν» (Β' Κορ. δ', 7). Ἡ Θρησκεία δὲν ἔχει ἰδική της γλῶσσα. Τοὺς τρόπους ἐκφράσεως τῶν βαθυτάτων βιωμάτων δανεῖζεται ἀπ' τοὺς ἄλλους κύκλους τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπ' τὴ λογοτεχνία, τὴ ζωγραφικὴ, τὴν ἀρχιτεκτονικὴ, τὴ μουσικὴ κ.λ.π.²⁰.

Ἄλλ' ἢ Θρησκεία δὲν ὠφελεῖται μόνον ἀπ' τὴν αἰσθητικὴ σφαῖρα. Παράλληλα σ' ἓνα κύκλο ἀλληλοβοηθείας παρέχει σ' αὐτὴ πολλὰς ὑπηρεσίας, ποῦ κορυφώνονται μέσα στὰ χριστιανικὰ πλαίσια.

Πρῶτα-πρῶτα ἡ Θρησκεία παρέχει στὸ μὲν αἰσθητικὸ βίωμα τὸ ἔσχατο θεμέλιο, στίς δὲ αἰσθητικὲς ἀξίες ὑπερβατικὴ συνάρτησι καὶ μεταφυσικὸ ἀγκυροβόλημα.

19. Τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ «Συμποσίου» τοῦ Πλάτωνος παρετέθη σὲ νεοελληνικὴ μετάφρασι, ποῦ ἔγινε ἀπ' τὸν Συκουτρῆ.

20. Johannes H e s s e n, Religionsphilosophie², τόμ. 2 (1935), σελ. 64-65.

Ἐπειτα ἡ Ὄρησκειά καὶ εἰδικώτερα ὁ Χριστιανικὸς προσανατολισμὸς, δαμάζοντας τὰ ζωϊκὰ πάθη καὶ τὶς ζωϊκὰς ὀρέξεις καὶ περιορίζοντας τὶς ἐνστικτώδεις ἐκδηλώσεις, συντελεῖ στὴ δημιουργία καθαρῶν αἰσθητικῶν βιωμάτων, ποὺ δὲν νοθεύονται ἀπὸ ἡδονιστικὰς ἢ χρησιμοθηρικὰς ροπὰς κι' ἐπιδιώξεις, ἀλλὰ συναρτᾶται πρὸς τὶς ἀνώτερες πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀξίες.

Ἡ χριστιανικὴ Ὄρησκειά ἐπίσης, ὅταν δὲν παρεξηγῆται ἀπὸ στενοκεφάλους ἐκπροσώπους τῆς, ὑποβοηθεῖ τὴν ἀρμονικὴν συνανάπτυξιν ὄλων τῶν ἀξιολογικῶν πόθων τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν καὶ ἀνάπλασιν τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ ἔχει ὡς συνέπεια τὴν ἀρμονικὴν ἔνταξιν τῶν αἰσθητικῶν ἀξιῶν στὴν ὁλότητα τοῦ πνευματικοῦ βίου καὶ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ ὑπερτροφικοῦ ἐκείνου «αἰσθητικισμοῦ», ποὺ χάνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἠθικοῦ χρέους καὶ τῆς κοινωνικῆς εὐθύνης. Ἀπ' τὸν ἄκρατον αὐτὸ «αἰσθητικισμόν», ποὺ καταντᾷ αἰσθητικὸν ὕλισμόν, ἡδονισμόν καὶ ἐπικουρισμόν, θέλει νὰ προφυλάξῃ ὁ Ντοστογιέφσκυ, ὁ ἄριστος αὐτὸς ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὅταν στοὺς ἀδελφοὺς Καραμάζωφ γράφῃ τὰ ἐξῆς: «Ἡ ὁμορφιά εἶναι φοβερὸ καὶ φρικτὸ πρᾶγμα... Μὲ τὴν ὁμορφιά ὁ διάβολος μάχεται ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, τὸ δὲ πεδῖον τῆς μάχης εἶναι ἡ καρδιά τῶν ἀνθρώπων».

Γι' αὐτὸ κι' ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀπευθυνόμενος στὴν ὡραία γυναῖκα, λέγει: «Καλὴν σε ὁ Θεὸς ἐποίησεν, ἵνα θαυμάζηται καὶ ἐπὶ τούτου καὶ οὐχὶ ἵνα ὑβρίζηται»²¹.

Ἄλλη ὑπηρεσία, τὴν ὁποία προσφέρει ἡ χριστιανικὴ πρὸ πάντων Ὄρησκειά στὴν αἰσθητικὴ λειτουργία ἢ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ἡ ἐγγύησις γιὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἀληθινοῦ ρεαλισμοῦ στὸ ἀντίκρουσμα ἢ στὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων καλλιτεχνικῶν μοτίβων. Μόνον ἡ χριστιανικὴ βιοθεωρία ἐλευθερώνει ἀπ' τὴν αἴθουσαν μὲ τὰ κάτοπτρα, γιὰ τὴν ὁποία ὀμιλεῖ ἕνας ἀπ' τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ θεάτρου τοῦ παραλόγου, ὁ Ζάν Ζενέ. Στὸ πῖο προσωπικὸ ἀπ' τὰ βιβλία του, στὸ αὐτοβιογραφικὸ «Ἡμερολό-

21. Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Ἡ αἰσθητικὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐν Ἀθήναις 1971, σελ. 10-11.

γιο ενός κλέφτη», περιγράφει την απόγνωσι κι' ἀπελπισία, στην όποία έπεσε ένας ήρωας τών παιδικών του χρόνων, ο Στιλιτάνο, όταν σέ κάποιο λαϊκό πανηγύρι ήταν αδύνατο νά βρῆ την έξοδο από μιá αΐθουσα με παραμορφωτικούς καθρέπτες. «Η εικόνα αυτή, — γράφει ο Μάρτιν Έσσλιν—, εκφράζει την ουσία του θεάτρου του Ζενέ, είναι ή εικόνα του ανθρώπου, που, αιχμάλωτος σ' ένα λαβύρινθο με κάτοπτρα, παγιδευμένος απ' τις τεθλασμένες άντανακλάσεις του έαυτου του, προσπαθει άπεγνωσμένα νά βρῆ τρόπο νά επικοινωνήση με τους άλλους... φυλακισμένος στην αΐθουσα κατόπτρων τῆς ανθρώπινης ύπαρξης, άνελέητα παγιδευμένος από την άέναη έναλλαγή εικόνων, δέν είναι πιά τίποτε άλλο από μιá παραμορφωμένη άντανάκλαση του έαυτου του — ψέματα, που καλύπτουν άλλα ψέματα, φαντασίες βασισμένες σ' άλλες φαντασίες, εφιάλτες που τρέφονται από εφιάλτες μέσα σ' άλλους εφιάλτες»²².

Γιά νά έχη ή αισθητική λειτουργία ή δημιουργία άληθινό ρεαλισμό και για νά άληθεύη τó ότι «Pulchritudo ist splendor veritatis» (= ή όμορφιά είναι ή λάμψις τῆς άλήθειας)²³, δέν πρέπει με παραμορφωτικά κάτοπτρα νά παρουσιάζεται τó ψευδος ως άλήθεια, τó κρείττον ως χειρόν και τó χειρόν ως κρείττον. Έτσι κι' ή παρουσίασις τῆς πραγματικότητας του κακού με την τέχνη πρέπει νά γίνεται ρεαλιστικά κι' όχι παραμορφωτικά. Τó κακόν δηλαδή πρέπει νά παρουσιάζεται ως κακόν· όχι χρυσωμένο κι' έξωραϊσμένο με σαγηνευτικά χρώματα, μα ως μιá φρικτή και συνταρακτική πραγματικότης, που συνδέεται με την πνευματική δουλεία, την ένοχή, την άγωνία, την πληξι, τῆ ναυτία, τó βαρú έσωτερικό τραυματισμό. Μόνο τó ζωντανό θρησκευτικό βίωμα θεραπεύει απ' την άξιολογική μυωπία, τύφλωσι και δυσχρωματοψία, έλευθερώνει απ' τόν πνευματικό δαλτωνισμό και καθιστᾷ δυνατή τῆ συγκέντρωσι στην πυρίνη έστία του

22. Μάρτιν Έσσλιν, Τó θέατρο του Παράλογου, Μτφρ. Μάγας Λυμπεροπούλου, Άθήναι 1970, σελ. 27-28.

23. R. Guardini, Vom Geist der Liturgie, Freiturg im Breisgau 1953, σελ. 114.

φακοῦ τοῦ αἰσθητικοῦ βιώματος ὄλων τῶν ἀκτίνων τῆς ἀλήθειας, γιὰ νὰ συλλαμβάνωνται διαισθητικὰ καὶ νὰ προβάλλωνται κατὰ τρόπον ἀντικειμενικὸ ὅλες ἀνεξαιρέτως οἱ μυστικές, ἀόρατες καὶ συχνὰ πολύπλοκες ψυχολογικές, ἠθικές καὶ κοινωνικές ρίζες, προεκτάσεις, συναρτήσεις, ἐπιπτώσεις καὶ συνέπειες τοῦ κακοῦ.

Τὸ δράμα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἀντιρεαλιστικὸ παράλογο, ὅπως τὸ καθώρισε σ' ἓνα δοκίμιό του γιὰ τὸν Κάφκα ὁ Ἰονέσκο, ποῦ λέγει: «Παράλογο εἶναι τὸ στεροῦμενο σκοποῦ... Ἄποκομῆνος ἀπ' τὶς θρησκευτικές, τὶς μεταφυσικές κι' ἀπροσδιόριστες ρίζες του, ὁ ἄνθρωπος εἶναι χαμένος. Οἱ Πράξεις χάνουν τὸ νόημά τους, γίνονται παράλογες, ἄχρηστες»²⁴. Ἄπ' αὐτὴ τὴν ἄποσι ἡ χριστιανικὴ βιοθεωρία μπορεῖ ἄριστα νὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν ἀνάπτυξι τῆς αἰσθητικῆς κατηγορίας τοῦ κωμικοῦ καὶ πρὸ πάντων τοῦ τραγικοῦ, παρουσιάζοντας τὴ δραματικὴ πάλῃ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ποῦ σφαδάζει κάτω ἀπ' τὸ πέλμα τοῦ κακοῦ καὶ ζητεῖ τὴν πνευματικὴ ἐλευθερία της καὶ τὴν ἐξυγιάνσι τῆς πνευματικῆς της ὁράσεως.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

24. Μάρτιν Ἑσσλιν, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 19.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» παρακαλοῦνται, ὅπως πᾶσαν ἀλλαγὴν διευθύνσεώς των γνωστοποιοῦν ἀμέσως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν ὡς εἴρηται Περιοδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι Τ. 140, δι' ἐπιστολῆς των, σημειουμένης ἀπαραιτήτως τῆς παλαιᾶς διευθύνσεως, ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἡ κανονικὴ ἀποστολὴ τῶν φύλλων.

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ*

2. Ἡ ματαιότης τοῦ βίου τούτου καὶ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τόσο ἀπορροφημένος ἀπὸ τὴν βιοτικὴν μέριμναν, ὥστε νὰ μὴ ἀντιλαμβάνεται ὅτι περὶ τὰ μάταια καὶ τὰ πρόσκαιρα ἀναλίσκει τὸν βίον του. Ἡ ὕλη καὶ αἱ ἀπαιτήσεις τῆς ἔχουν αἰχμαλωτίσει τὴν σκέψιν μας καὶ τὴν ρυμουλκοῦν ἄβουλον μακρὰν τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθοῦς ζωῆς. Θυσιάζομεν καὶ χρόνον καὶ χρήμα καὶ κόπους καὶ ὑπολήψεις, ἀρκεῖ νὰ ἱκανοποιήσωμεν ταπεινὰ σαρκικὰ ἐλατήρια. Στρέφομεν τὰ νῶτά μας πρὸς τὴν ἀληθειαν καὶ κωφεύομεν πρὸς τὰς ἐκκλήσεις τῆς συνειδήσεώς μας, ἥτις πολλάκις ἐξεγείρεται διὰ τὸν ἀνόσιον δρόμον, τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦμεν. Ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ψυχῆς μας δὲν ἀναδίδεται ὁσμὴ εὐωδίας καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὸν Ὑψιστον, ἀλλὰ πνιγηραὶ ἀναθυμιάσεις τοῦ ρύπου, ὅστις τὴν περιβάλλει. Καὶ ὅταν ἡ ψυχὴ ἀπολεσθῆ, τίποτε δὲν μένει ὄρθιον. Ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ προμαχὼν τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τῶν δειλεαστικῶν προτάσεων καὶ τῶν λυσσωδῶν ἐπιθέσεων τοῦ ὕλικου κόσμου. Διὰ τοῦτο πρέπει τὸ ὄχυρόν αὐτὸ νὰ ἐνισχύηται διαρκῶς καὶ μὲ νέας δυνάμεις καὶ οὐδέποτε νὰ παροπλίζεται.

Ὁ Μέγας Βασίλειος εἰς ὁμιλίαν του ἐπὶ τοῦ Δευτερονομίου (ΙΕ 9), μεταξὺ ἄλλων λέγει τὰ ἑξῆς περὶ τῆς ψυχῆς· «Πρόσεχε σεαυτῷ, τούτέστι τῇ ψυχῇ σου. Ταύτην κατακόσμει καὶ ταύτην ἐπιμελοῦ, ὥστε πάντα μὲν τὸν ἐκ τῆς πονηρίας ἐπιγινόμενον αὐτῇ ρύπον ἀποικονομεῖσθαι, παντὶ δὲ τῷ ἐξ ἀρετῆς κάλλει κατακοσμεῖν αὐτὴν καὶ φαιδρύνειν. Ἐξέτασον σεαυτόν, τίς εἶ· γινῶθι ἑαυτοῦ τὴν φύσιν, ὅτι θνητὸν μὲν τὸ σῶμα, ἀθάνατος δὲ ἡ ψυχὴ· καὶ ὅτι διπλῆ τίς ἐστὶν ἡμῶν ἡ ζωὴ· ἡ μὲν οἰκεία τῇ σαρκὶ παρερχομένη, ἡ δὲ συγγενὴς τῇ ψυχῇ μὴ δεχομένη περιγραφὴν» (Π.Μ. 31, 204 Α).

Ἐγγὺς τῆς ἀληθοῦς ζωῆς θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ἡ ἐπίγνωσις τῆς ματαιότητος τοῦ αἰῶνος τούτου, τοῦ καταργουμένου καὶ ἡ αἰωνιότης τῆς μελλούσης πνευματικῆς ἐπουρανίου πόλεως, τὴν ὁποίαν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 73 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2-4 τεύχους.

καὶ πρέπει νὰ ἐπιζητῶμεν. "Όταν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἀπαλλαγῇ τοῦ βάρους τῆς ὕλης, θὰ δυνηθῇ νὰ ἀνέλθῃ ἐκ τῆς γῆς πρὸς τὰ σκηνώματα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἐνωθῇ μετὰ αὐτοῦ. Εἰς τὴν ἀνάτασιν αὐτὴν θὰ μᾶς βοηθήσῃ ἢ εἰς Χριστὸν πίστις. Εἰς τὸν παράδεισον τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας θὰ εὕρωμεν ἀπείρους πηγὰς θείας σοφίας. Ἐκεῖ μᾶς ἀναμένει τὸ τέλειον. Τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἀγάπην, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀλήθειαν θὰ μᾶς τὴν προσφέρῃ ὁ Θεὸς Διδάσκαλος, εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ὁποῦου δὲν εὕρεθη δόλος. Κεκαθαρμένοι καὶ λελουμένοι θὰ ἀνέλθωμεν εἰς τὸ βῆμα τοῦ Κυρίου, ἄσπιλοι καὶ ἀμόλυντοι, ἐξαγνισθέντες διὰ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ τετιμημένου. Καὶ θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν βασιλείαν του, τὴν ἡτοιμασμένην διὰ τοὺς κληρονόμους του.

Ἄγιος Κλήμης ὁ Πρῶτος εἰς τὴν Β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν του, ὁμιλῶν περὶ τῆς διαφορᾶς μετὰ τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τοῦ μέλλοντος, γράφει: «Ἔστιν δὲ οὗτος ὁ αἰὼν καὶ ὁ μέλλων δύο ἐχθροί. Οὗτος λέγει μοιχείαν καὶ φθορὰν καὶ φιλαργυρίαν καὶ ἀπάτην, ἐκεῖνος δὲ τούτοις ἀντιτάσσεται. Οὐδὲν δύναμεθα οὖν τῶν δύο φίλοι εἶναι· δεῖ δὲ ἡμᾶς τούτῳ ἀποταξαμένους ἐκείνῳ χρῆσθαι. Οἴομεθα, ὅτι βέλτιόν ἐστιν τὰ ἐνθάδε μισῆσαι, ὅτι μικρὰ καὶ ὀλιγοχρόνια καὶ φθαρτά, ἐκεῖνα δὲ ἀγαπῆσαι, τὰ ἀγαθὰ καὶ ἀφθαρτά» (VI, 3-6). Ἐὰν ἀγαπήσωμεν τὸ ἀληθῶς ζῆν καὶ μισήσωμεν τὰ μάταια καὶ φθαρτά τοῦ παρόντος βίου, τότε, ὡς καὶ ὁ ἔξοχος συγγραφεὺς τῆς πρὸς Διόγνητον ἐπιστολῆς ἀναφέρει, θὰ καρπούμεθα πάντοτε τὰ «παρὰ Θεῷ ποθούμενα, ὧν ὄφρις οὐχ ἄπτεται οὐδὲ πλάνη συγχρωτίζεται· οὐδὲ εὖα φθείρεται, ἀλλὰ παρθένος πιστεῦεται· καὶ σωτήριον δείκνυται, καὶ ἀπόστολοι συνετίζονται, καὶ τὸ Κυρίου Πάσχα προέρχεται, καὶ καιροὶ συνάγονται καὶ μετακόσμια ἀρμόζονται, καὶ διδάσκων ἁγίους ὁ λόγος εὐφραίνεται, δι' οὗ πατὴρ δοξάζεται» (XII, 8-9).

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,
Ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140).

ΜΟΝΙΜΟΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Δ'. ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΩΝ

ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΑΘΕΪΑΣ*

Μετά ἀπὸ αὐτὴν τὴν βιαστικὴν σκιαγραφίαν τοῦ συγχρόνου ἀθεϊσμοῦ, ἃς ἐπιτραπῆ νὰ κάνουμε μιὰ σύντομη κριτικὴ τοῦ ἀθεϊστικοῦ κινήματος στὸ σύνολό του καὶ μιὰ τίμια αὐτοκριτικὴ.

Ἡ κριτικὴ μᾶς δίνει τὰ ἀκόλουθα ἐξαγόμενα.

1. Ὁ ἀθεϊσμός περνᾷ ὁ ἴδιος μιὰ κρίσι. Αὐτὸ ποὺ βλέπουμε σήμερα σὰν ἀθεϊστικὴ φιλοσοφία ἢ σὰν ἀθεϊστικὴ πρᾶξι δὲν εἶναι ἔκφρασι ὠριμότητος τῆς συγχρόνου ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ ἀγῶνας καὶ πάλη. Ὁ ἄθεος δὲν νοιώθει βολεμένος στὶς πεποιθήσεις του. Δὲν ἔχει τὸ αἶσθημα, πὼς αὐτό, στὸ ὅποιο ἔχει καταλήξει, εἶναι ἡ περιοχὴ τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς πραγματικότητος. Ἀπόδειξι αὐτοῦ εἶναι τὸ ὅτι ὁ φιλοσοφικὰ φτασμένος ἄθεος δὲν παύει νὰ μιλάη γιὰ τὸ Θεό. Νομίζει ὅτι ἡ ἀδιάκοπη ἐνασχόλησί του μὲ τὸ ὑπέρτατον ὄν λύει τὸ πρόβλημα, ἐνῶ ἔκφράζει περισσότερο τὴν δικὴν του ἀγωνίαν. Ὁ Sartre ἔχασε τὴν πίστι του, ὅταν ἀκόμα ἦταν παιδί κι' ἀκόμα δὲν παύει νὰ ἀσχολῆται μὲ τὸ θέμα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θρησκείας καὶ νὰ καταβάλλη κόπο γιὰ νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτό του καὶ τοὺς γύρω του πὼς εἶναι ἄθεος. Ἀλλὰ κι' ὅσοι ζοῦν στὴν πρᾶξι τὸν ἀθεϊσμό καὶ δὲν ἀρέσκονται νὰ δαπανοῦν χρόνον γιὰ θεωρητικὰ συζητήσεις, σὲ στιγμὰς νηφαλιότητος φανερώνουν τὸ χάος, ποὺ γεμίξει τὶς καρδιὰς τους.

2. Ὁ σύγχρονος ἀθεϊσμός εἶναι οὐτοπικός γιὰ δυὸ λόγους. Πρῶτα, γιὰτὶ ἐνῶ γκρεμίζει τὸ Θεὸ ἀπὸ τὸ θρόνον του, τὴ θέσι δὲν τὴν ἀφίνει κενή, ἀλλὰ προσπαθεῖ νὰ τὴν κλείσῃ μὲ μιὰ ἄλλη θεότητα. Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ πολλὰ ἔχει νὰ πῆ καὶ ἡ δίκη τοῦ σατανᾶ, ποὺ συγκλονίζει τὴν ἀμερικανικὴ ἡπειρο τοῦτο τὸν καιρό. Καὶ δεύτερον, εἶναι ἀντιφατικὸς ὁ ἀθεϊσμός γιὰ τὸ λόγο ὅτι ἐνῶ πολεμᾷ τὶς κατεστημένες θρησκευτικὰς ἀντιλήψεις καὶ μάλιστα μὲ μανία, ἐπιδιώκει νὰ γίνῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος καθεστώς, ἀδιαφορώντας ἂν τὰ μέσα ποὺ θὰ χρησιμοποιήσῃ εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα πρὸς τὶς ἐπαγ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 81 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3-4 τεύχους.

γελίες του. "Όπου ή άθετα είναι πολιτική τάσι, προβάλλει στις μάξες του λαού τὸ σύνθημα τῆς ἐλευθερίας και σφιχταγκαλιάζεται με τῆ βία.

3. 'Ο άθεϊστικός άνθρωπισμός αποδεικνύεται σήμερα καθαρά αντιφατικός. Οί ίδιοι οί θεωρητικοί εκπρόσωποι του έχουν διακηρύξει κατά καιρούς ότι ο Θεός δέν υπάρχει όντολογικά, αλλά είναι δημιούργημα του ανθρώπου. 'Ο άνθρωπος έδημιούργησε τὸ Θεό, έφώναξε με όλη του τῆ δύναμι ο Marx. Και πρέπει να πεθάνη ο Θεός για να ζήση ο άνθρωπος. "Όμως, αν ο άνθρωπος έπλασε τὸ Θεό, δέν είναι δυνατόν να εξαφανιστῆ ο Θεός, αν δέν πεθάνη ο δημιουργός του, δηλαδή ο άνθρωπος. 'Η πραγματικότητα αυτή είναι τὸ μεγάλο δράμα του άνθρωπισμού, πὸ νόμισε πὸς κάνοντας κέντρο του κόσμου τὸν άνθρωπο λύνει όλα τὰ προβλήματά του, ενώ στῆ οὐσία αφανίζει τὸν ίδιο τὸν άνθρωπο.

4. 'Η χρεωκοπία του άθεού άνθρωπισμού φαίνεται και από τὴν τρέχουσα ιστορική πραγματικότητα. Δέν νομιμοποιούνται να μιλοῦν περι άνθρωπισμού οί σημερινοί άθεοί, όταν κρατώντας αὐτοί στα χέρια τους τίς τύχες τῆς ανθρωπότητας αφήνουν τὰ δύο τρίτα του κόσμου να πεινοῦν και οδηγοῦν σαν πρόβατα στῆ σφαγή τῆ σφριγηλή νεότητα, προκειμένου να παγιώσουν ἢ να επέκτεινουν τὴν κυριαρχία τους.

5. Τελικά, έπισημαίνουμε τὸ γεγονός ότι ο άθεϊσμός δέν μπόρεσε να λύση ούτε τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς ούτε τὸ μυστήριο του θανάτου. Αὐτὸ τὸ χάος, πὸ λέγεται τάφος και τὸ αν υπάρχει κάτι και τί υπάρχει πέρα από τὴν πύλη του τάφου, είναι περιοχές στις οποίες ἢ άθεϊστική φιλοσοφία δέν ρίχνει κανένα φῶς. Κι όμως ἢ ανθρωπινή υπαρξί πιέζεται κι' αγωνιᾷ μπροστά σ' αὐτὸ τὸ χάος. Κι' όσο τῆς μένει σκοτεινό, τόσο προβληματίζεται και δέν βρίσκει ίκανοποίηση σὲ καμμιά έρμηνεία τῆς ζωῆς.

'Η προβληματική του άθεϊσμού είναι τρομακτική. 'Αφίνει τὸν άνθρωπο στὸ κενό, ενώ κάτω από τὰ πόδια του χάσκει τὸ άγνωστο τῆς ζωῆς και του θανάτου.

Χρέος μας όμως και ἢ αυτοκριτική. Θά ἦταν άνεδαφικό να αποδώση κανείς τὴν διόγκωσι τῆς άθείας στὸ σύγχρονο κόσμο αποκλειστικά και μόνο στα λάθη του Χριστιανισμού. "Όμως, θά ἦταν και πάλι φυγή από τὴν εὐθύνη, να σταθῆ κατῆγορος τῶν άθέων, χωρίς να διερωτηθῆ κατά πόσο ἢ ἐκκλησιαστική και θεολογική παρουσία διευκόλυνε κατά κάποιον τρόπο τὸ ξερίζωμα τῆς πίστεως από τίς καρδιές τῶν ανθρώπων.

Ὡς αὐτοκριτικήν, ἐπισημαίνω τρία βασικά λάθη.

1. Ἡ Ἐκκλησία μέσα στήν ἱστορική της ἀνάπτυξι καί πορεία ὑποχώρησε πολλές φορές στόν πειρασμό τῆς συμβατικότητος. Δέν εἶναι αὐτό μιὰ καινούργια ἀνακάλυψι. Εἶναι ὅμως ἕνας πόνος, πού συνέχει τῖς καρδιές μας. Ἀντί νά ἀποτελεῖ μιὰ συνεχῆ Πεντηκοστή στόν ἱστορικό χῶρο, παρουσία Ἀγίου Πνεύματος καί Ἀποκάλυψι, ἀντί νά κηρύττη «Ἰησοῦν Χριστόν καί τοῦτον Ἐσταυρωμένον» (Α΄ Κορινθ. β΄ 2), κατάντησε κοσμική ἐξουσία ἢ συμβατικότης ἢ πλήρης ἀσυνέπεια. Ὁ δείκτης τῶν διακυμάνσεων ἔδειξε πολλές μεταβολές στό πέρασμα τῶν αἰώνων. Πάντως, δέν ἦταν λίγες οἱ ἐποχές, κατὰ τίς ὁποῖες τὸ ἄλλας φάνηκε νά «μωραίνεται» καί νά μὴ «ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καί καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων» (Ματθ. ε΄ 13 . Καί οἱ μᾶζες σκανδαλισμένες ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀσυνέπεια ἔφυγαν μακριὰ ἀπὸ τὸ πατρικὸ σπίτι, τὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

2. Ἡ Θεολογία δέν κατώρθωσε νά ἀντισταθῆ στόν πειρασμό τῆς φιλοσοφίας. Τὸ γεγονός αὐτὸ τὸ ἔχουμε ἤδη ἐπισημάνει. Ἐδῶ εἶναι ἀνάγκη νά προσθέσουμε τοῦτο. Στούς πρώτους αἰῶνες τῆς Χριστιανισμοῦ ἢ Θεολογία, με τὴν πνευματικὴ της ἀλήθια καί με τὴν πατερικὴ ἀσκητικότητα, ἐδάμασε τὴ φιλοσοφία. Στὴ νεώτερη ἐποχὴ ἡ φιλοσοφία βρῆκε ἰσχνὴ τὴ Θεολογία καί τὴν κατέβαλε. Ἔτσι ἡ Θεολογία δέν εἶναι σήμερα ὁ ἄρτος καί ὁ οἶνος τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Καί ὁ λαὸς ὁ πεινασμένος ἀναζητᾷ ἀλλοῦ τροφὴ ἢ καί πεθαίνει πνευματικά. Προτοῦ πεθάνει ὁ Θεὸς στὴ σκέψι καί στὴν καρδιά τῶν ἀνθρώπων, πεθαίνουν οἱ ἄνθρωποι χωρισμένοι ἀπὸ τὸ Θεό.

3. Τὸ τρίτο μεγάλο λάθος θεωρῶ πὼς εἶναι ἡ προχειρότης, με τὴν ὁποία, σὲ μεγάλη ἔκτασι, ἀντιμετωπίζεται σήμερα τὸ πρόβλημα τῆς ἀθεΐας. Ἐμεῖς οἱ «Χριστιανοί», οἱ «πιστοί», ἔχουμε πρόχειρο στὰ χεῖλη τὸ λόγο τῆς ἀποστροφῆς, τῆς φανατικῆς κατακεραυνώσεως τῶν ἀθέων, τοῦ παθιασμένου πολέμου ἐναντίον ἐκείνων, πού τολμοῦν νά ἐκφράσουν τὸ δρᾶμα τῆς ψυχῆς τους. Δέν τοὺς ξέρουμε καί δέν τοὺς βλέπουμε με ἀγάπη. Δέν ἐπιδιώκουμε νά μάθουμε οὔτε τίς ἰδέες τους οὔτε τὸν βαθύτερο κόσμο τους καί τίς ἀγωνίες τους. Καί δέν τοὺς ἀντιμετωπίζουμε σὰν ἀδελφούς, ἔστω ἄρρώστους, ἔστω νεκροὺς ἀδελφούς, τοὺς ὁποίους ὅμως πρέπει νά ἀναστήσουμε με τὴ δική μας θερμότητα τῆς πίστεως καί με τὴν θαυματουργικὴ προσταγὴ μας «ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου» (Πράξ. γ΄ 6).

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟ

XX

Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΙΣΔΟΧΗ

Και νά ὅτι τώρα πιά, ἀγαπητέ μου φιλομόναχε φίλε, ἔφθασες στήν ἐπίσημη καί ἱερὰ στιγμή. Οἱ δοκιμασίες καί οἱ πειραματισμοί τέλειωσαν πιά. Ἔχεις ἤδη ἀρκετό καιρὸ μέσα στό Κοινόβιό σου κι ἐπέστη πλέον ἡ στιγμή ἢ δώσης ἐπίσημα τήν ὑπόσχεσι γιά τήν ἰσόβιο ἀφιέρωσί σου στό Νυμφίο σου Χριστό. Ὁ χρόνος, πού μέχρι σήμερα διέρρευσε, ἦταν ἀρκετός κατὰ τήν κρίσι τῶν προϊσταμένων σου, γιά νά δοκιμάσης καί σὺ τὸν ἑαυτόν σου καί οἱ ἄλλοι ἐσένα. Σὺ μὲν γιά νά καταλάβῃς ἂν ἡ κλίσι σου γιά τὴ ζωὴ τῆς ἀφιερώσεως δὲν ἦταν ἕνας παροδικὸς ἐνθουσιασμός, πού εὐκολα ἐξατμίζεται σὰν δὲν ἔχει θεμέλια καί ρίζες βαθειῆς στήν καρδιά, οἱ δὲ ἄλλοι γιά νά μπορέσουν νά κρίνουν, ἂν ὁ χαρακτήρας σου κάνει γιά τήν κοινὴ ζωὴ καί ἂν μὲ τὸν ἀγῶνα σου θά μπορέσης νά τιθασσεύσης τὸν ἑαυτό σου καί νά ἀποτελέσης ἕνα ἐκλεκτὸ μέλος στήν ἀγία Ἀδελφότητα, ὅπου πρόκειται νά ἐνταχθῆς. Σ' ὄλο τοῦτο τὸ διάστημα γεύθηκες τὴ μοναχικὴ ζωὴ σὰν δόκιμος, ἐδοκίμασες τὶς δυσκολίες πού ἔχει, ὑπερνίκησες τὰ ἐμπόδια, πού μέχρι στιγμῆς σοῦ ἔβαζε στὰ πόδια

“Ὅσοι δουλεύουν σήμερα μέσα στὸν περίβολο τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν τιμητικὴ εὐθύνῃ τοῦ διδασκάλου, πρέπει νά ἀναβαπτισθοῦν στὸ πνεῦμα τῶν ἀπολογητῶν καί τῶν ἀποστόλων.

Οἱ ἀπολογηταί, ἀντιμετωπίζοντας τὸν κόσμον τῆς εἰδωλολατρείας καί τῆς ἀθεΐας ἤξεραν πολὺ καλὰ τὸν ἰδεολογικὸ ὄπλισμό τοῦ ἀντιπάλου καί ἄνοιγαν μαζί του ἕνα πειστικὸ διάλογο.

Καί οἱ ἀπόστολοι προσέφεραν τὸν λόγο τοῦ Σταυροῦ, ὁ ὁποῖος «τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις δύναμις Θεοῦ ἐστίν» (Ρωμ. α' 18'.

Κι' ἂν καμμιά φορὰ ἕνα πρόβατο ἔχανε τὸ θησαυρὸ τῆς πίστεως, ἔτρεχαν στὰ βουνὰ γιά νά τὸ βροῦν.

Τὸ ὁδοιπορικὸ τοῦ γέροντα Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου θά πρέπει νά γίνῃ σήμερα τὸ ἐμβλημα μας.

† Ὁ Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

σου ὁ μισόκαλος διάβολος, μῆκες πιά στὸ νόημα τῆς μοναχικῆς πολιτείας. Οἱ Πατέρες ὄρισαν τριετὲς τὸ διάστημα αὐτῆς τῆς δοκιμασίας, γιὰ νὰ ἀποκλείσουν, ἐν τῷ μέτρῳ φυσικά τοῦ δυνατοῦ, κάθε περίπτωσι σφάλματος στὴν κρίσι τῶν ὑπευθύνων, γιὰ νὰ τρανωθῆ μέσα τοῦ ὀ πόθος τοῦ Χριστοῦ καὶ γιὰ νὰ συνειδητοποιήσῃ τίς δυσκολίες ποὺ ἔχει ὁ παρθενικός βίος. Σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα ἔμενες στὸ μοναστήρι. Μὰ δὲν ἦσουν μοναχός. Δὲν ἦσουν ἐπίσημα μοναχός. Μπορεῖ νὰ φοροῦσες τὸ ράσο τῶν μοναχῶν, μπορεῖ μαζί τους νὰ ἐνήστευες, νὰ προσηύχεσο, νὰ ἔτρωγες, νὰ εἰργάζεσο, νὰ ἔκανες τὸν κανόνα σου, νὰ ἐνδιέφερεσο ὅπως ἐκείνοι γιὰ τὴν Μονὴ καὶ τὸ Κοινόβιό σου. Ὅμως στὴν οὐσία δὲν ἦσουν μοναχός. Γιατὶ γιὰ νὰ ἀποκτήσῃς τὴν περίλαμπρη τούτη ιδιότητα, πρέπει νὰ δώσης μιὰ σειρὰ ὑποσχέσεων, αὐτῶν ποὺ ἀναλύσαμε σὲ προηγούμενα κεφάλαια, ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Καὶ οἱ ὑποσχέσεις σου αὐτές, ἢ εὐχῆς ὅπως λέγονται, θὰ ἀναφέρονται στὴν ὀλοκληρωτικὴ καὶ ἰσόβιο ἀφιέρωσί σου στὸ Νυμφίο τῆς Ἐκκλησίας καὶ δικό σου Νυμφίο, τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὴ μεγάλη καὶ ἀνεπανάληπτη αὐτὴ στιγμὴ ἐθέσπισε τὴν πανηγυρικὴ σου εἰσδοχὴ στοὺς κόλπους μιᾶς μοναστικῆς Ἀδελφότητος, κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς ἐπισήμου τελετουργίας ποὺ καλεῖται Ἀκολουθία τοῦ ἀγγελικοῦ Σχήματος ἢ ἀπλῶς Κουρά· ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν κείρεσαι, δηλ. σοῦ κόβει ὁ προεστὼς σταυροειδῶς λίγα μαλλιά, σὰν δεῖγμα ὀρατὸ τῆς ἀφιερώσεώς σου.

Ἡ εἰσδοχὴ σου αὐτὴ δὲν μοιάζει διόλου μὲ ἐκείνη ποὺ πρὸ ὀλίγου καιροῦ σοῦ ἔγινε, ὅταν σὰν ὑποψήφιος μοναχός ἔκρουσες τίς πύλες τῆς Μονῆς. Τότε ἀσφαλῶς σὲ παρουσίασαν στὸν Ἡγούμενο, καὶ ἐκεῖνος θὰ σὲ ρώτησε τί ζητεῖς. Θὰ τοῦ ἐκμυστηρεύθηκες τότε ἀσφαλῶς τοὺς πόθους σου καὶ θὰ τοῦ ζήτησες νὰ καταταγῆς στὸ ἀγγελοειδὲς καὶ ἀγελλόμορφο τάγμα τῶν μοναχῶν, ζητώντας τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς σου. Πιθανὸν ὀ Γέροντας νὰ σοῦ παρέστησε τότε τίς δυσκολίες αὐτῆς σου τῆς ἐκλογῆς. Τελικὰ ὀμως, ἀφοῦ σὺ ἐπέμενες, σὲ δέχθηκε σὰν δόκιμο, καὶ ἀνέλαβε νὰ σὲ νοουθετήσῃ, νὰ σὲ παιδαγωγήσῃ νὰ σὲ εἰσαγάγῃ στὰ βαθύτερα τοῦ μοναχισμοῦ στρώματα, ὅστε νὰ μπορέσῃς νὰ μῆς στὸ νόημα τῆς νέας αὐτῆς ζωῆς. Θαρρῶ πὼς σὲ βλέπω τὰ βράδνα γονατιστὸ μέσα στὸ κελλί ποὺ σοῦ παρεχώρησαν, νὰ προσεύχεσαι στὸν Κύριο, δίνοντάς Του ἐκεῖ «ἐνώπιος ἐνώπιω» πλῆθος ὑποσχέσεων λατρείας, ἀφοσιώσεως, ὑπακοῆς, παρθενίας. Θαρρῶ πὼς νοιώθω τοὺς γρήγορους παλμούς τῆς καρδιάς σου, τὰ θερμά σου δάκρυα νὰ βρέχουν τὸ πρόσωπό σου, τὴν κατάνυξι νὰ κυριεύῃ τὴν ψυχὴ σου, τὴ συγκίνησι νὰ σὲ συγ-

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας

Ἡ ΑΓΑΠΗ, ΜΗΝΥΜΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ

Τὸν πρωτοπόρον Ὁρθόδοξον Κληρὸν εἰς ἔργα ἀγάπης ἀκολουθοῦσαν καὶ οἱ κοινοτικοὶ Ἄρχοντες, δημογέροντες καὶ προεστοί. Ἡ Χίος, αἱ Κυθωνίαι, ἡ Σμύρνη, αἱ Ἀθῆναι καὶ ἄλλαι πόλεις τοῦ δούλου Γένους ἔγιναν «περίβλεπτοι καὶ διὰ τὴν καλὴν ὀργάνωσιν τῆς φιλανθρωπίας».

Διὰ τὴν κοινότητα τῶν Ἀθηναίων ἀναφέρει ὁ Π. Σκουζές, ὅτι «ἔστελναν εἰς τοὺς ἀδυνάτους ὅλοι οἱ κάτοικοι ὅ,τι ἐπροαιρεῖτο ὁ κάθε ἕνας: Ψωμί, ὀλίγον λάδι, ἑληές, φαγί, ξύλα καὶ τὰ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 90 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3-4 τεύχους.

κλονίζη. Τώρα ὅμως ὅλα αὐτὰ τελείωσαν. Ἡ σημερινὴ τελετὴ τῆς κουρᾶς σου εἶναι ἡ πανεπίσημη καὶ πανηγυρικὴ ἔνταξις σου στὸ μοναχικὸ τάγμα τοῦ Κοινοβίου σου, καὶ διαφέρει κατὰ πολὺ τῆς παλιᾶς καὶ ἀπλῆς σου ἐκείνης ἀνεπισήμου εἰσδοχῆς.

Αὐτὴ ἐδῶ εἶναι ἐπίσημη, τυλιγμένη στὴν ἱερότητα τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας μας, μοσχομυρωμένη μὲ τὸ ἄρωμα τοῦ λιβανιοῦ, ζωσμένη ἀπ' τὴν ἀγιότητα τοῦ Παραδείσου. Δὲν δίνεται στὰ κρυφά, οὔτε μεταξὺ σοῦ καὶ τοῦ Ἠγουμένου ἢ στὴν ἀτομικὴ σου μυστικὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Θεό. Γίνεται παρουσίᾳ ὅλης τῆς Ἀδελφότητος, στὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς μετὰ τὸν Ἑσπερινὸ τὸ βράδυ, ἢ μετὰ τὸν Ὁρθρὸ τὸ πρωί. Στὴν τελετὴ τούτῃ τῆς καθιερώσεώς σου, εἶναι μποστὰ ἀκόμη πλήθη ἀγγέλων ἀοράτως «καταγραφόντων τὴν ὁμολογίαν σου» γιὰ νὰ σοῦ ζητήσουν λόγος κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως. Ἐπίσης τίς ὑποσχέσεις σου θὰ τίς δώσης καὶ ἐνώπιον τοῦ Θυσιαστηρίου, ὅπου «ὁ Χριστὸς ἀοράτως πάρεστι», ὥστε μὲ κάθε δυνατὴ ἐπισημότητα νὰ κληθῆς νὰ ὁμολογήσης πίστι κι' ἀφοσίωσι στὸν Κύριο. Αὐτὴ ἡ πανηγυρικὴ τελετὴ σκοπὸν ἔχει νὰ σοῦ ἐμπνεύσῃ τὸ αἶσθημα τῆς εὐθύνης ποὺ ἀναλαμβάνεις ἀπέναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καὶ νὰ σὲ κάμῃ συνεπῆ τηρητὴ τῶν ὑπεσχημένων. Γι' αὐτὸ γίνεται ἔπειτα ἀπὸ τόση δοκιμασία, ἀφοῦ, ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, «ἀμυήτως καὶ ἀμαθῶς ἀποκείρεσθαι ἐπικίνδυνον καὶ ὀλεθριώτατον καὶ τῷ κειρομένῳ καὶ τῷ κείροντι» (ἐπιστολὴ 164 πρὸς Γοθθίαν).

(Συνεχίζεται) Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

λοιπά». Καὶ καταλήγει μὲ αὐτὴν τὴν ὑπέροχον διαπίστωσιν, ἢ ὁποῖα δείχνει τὸν ἀληθινὸν πολιτισμὸν τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας: «Καὶ ἐξοῦσαν οἱ πτωχοὶ ἀκτῆμονες, γέροι, γρηές, δίχως νὰ ὑπάγῃ κανένας νὰ διακονεῦν».

Τὴν περισσότερον ὁμως ὀργανωμένην Φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν, ἀπὸ ὅσα γνωρίζομεν, ἐπέδειξεν ἡ κοινότης τοῦ Μελενίκου. Τὸ Μελενίκον ἦτο πολιτεία κρυμμένη εἰς τὰς δυτικὰς πλαγίας τοῦ μακεδονικοῦ ὄρους Ὀρβήλου, ἐξῆντα περίπου χιλιόμετρα βορείως τῶν Σερρῶν. Ὅπως καὶ ἄλλαι ἑλληνικαὶ πόλεις, ποὺ ἐστéναζον κάτω ἀπὸ τὸ πέλαμα τοῦ κατακτητοῦ, εἶχε καὶ τὸ Μελενίκον τοὺς ἀγράφους νόμους, οἱ ὅποιοι ἐκανόνιζον ὅλα τὰ θέματα. Αὐτοὶ οἱ νόμοι ἔμεναν ἄγραφοι ἕως τὴν 1ην Ἀπριλίου τοῦ 1813, ὁπότε συνετάχθη καὶ ὁμοφώνως ἐψηφίσθη ἀπὸ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν ὄλων τῶν κατοίκων τοῦ Μελενίκου τὸ πρῶτον ἔγγραφον Καταστατικὸν τοῦ «Κοινοῦ». Εἰς τὸ «Σύστημα» αὐτὸ ἦ τὰς «Διαταγὰς», ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ζητήματα τῆς Διοικήσεως τῆς κοινότητος, τῶν Σχολείων, ἐτακτοποιοῦντο καὶ τὰ θέματα τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης καὶ φιλανθρωπίας. «Εἶναι χρέος τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Κοινοῦ, ἔγραφεν, ὥστε ἀπὸ τὰ τοῦ Κοινοῦ εἰσοδήματα νὰ μὴν ἀφίνουν κἂν ἓνα τῶν πτωχῶν καὶ ἐνδεῶν ἡμῶν ἀδελφῶν παραπονεμένον ποτέ, ἀλλὰ νὰ βοηθοῦν καθ' ἓναν τῶν ἐν ἀνάγκῃ ὄντων ἀπὸ ἓν ἕως δέκα γρόσια κατὰ τὴν χρεῖαν, δηλαδὴ τὴν ἀνάγκην τοῦ ὑποκειμένου... Πρέπει δὲ νὰ ἐξετάζουν καὶ νὰ παρατηροῦν μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ ἀκρίβειαν, ὁπότεν δίδηται ἡ ἐλεημοσύνη, διὰ νὰ δίδηται ὅσον πρέπει, ὅταν πρέπη, καὶ ὅπου πρέπει... Ἔτσι οἱ Ἐφοροὶ καὶ οἱ Ἐπίτροποι μαζὶ χρεωστοῦν τὸ καλοκαῖρι νὰ ἀγοράζουν ξύλα καὶ κάρβουνα, ὅσα στοχάζονται ὅτι νὰ εἶναι ἀρκετά, ὅπου νὰ διαμοιράζωνται ἐν καιρῷ χειμῶνος καὶ ψύχους εἰς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ ἀπόρους ἀδελφούς...».

Τὸ Καταστατικὸν ἔπαιρνε «σάρκα καὶ ὀστά» μὲ τὰς πλουσίας προσφορὰς τῶν κατοίκων του. Γράφει ἡ Ἱστορία: «Ξεφυλλίζοντας κανεῖς τὸ Κτηματολόγιον τοῦ Μελενίκου μένει κατάπληκτος γιὰ τὴν προθυμίαν καὶ τὴν εὐσεβῆ διάθεσιν, διαβάζοντας τὴν μεγάλην σειρὰ τῶν δωρητῶν, ποὺ περιλαμβάνει τὸν πλούσιον Ἄρχοντα, ποὺ δωρίζει ὀλόκληρο «Τζιφλίκιον», καὶ τὴν ἄσημη καὶ ἄκληρη χήρα, ποὺ μὲ χριστιανικὴ πράγματι εὐλάβεια δωρίζει τὸ μοναδικόν της «ὀσπιτάκιον».

Ἄλλὰ καὶ οἱ Μεγάλοι τοῦ Ἔθνους Εὐεργέται δὲν ὑστέρησαν εἰς τὴν προστασίαν τῶν πτωχῶν ἀδελφῶν. «Πατέρες πτωχῶν» ὀνομάσθησαν ἀπὸ τὴν Ἱστορία καὶ δικαίως.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Δ'

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΥΛΕΙΟΝ ΘΕΟΛΟΓΙΑΝ

Εισαγωγικῶς δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν, ὅτι ἡ σπουδαιότης τῆς Θεολογίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐν σχέσει μὲ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς τὸ Μυστικὸν Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, συνδέεται στενωῶς μὲ τὸ δράμα τῆς Δαμασκοῦ, γεγονός τὸ ὁποῖον ἐνέχει ἰδιάζουσαν σημασίαν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἀποστόλου.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου εἶναι καθαρῶς χριστοκεντρικὸν καὶ

Οἱ περίφημοι ἀδελφοὶ Ζωσιμάδαι ἀπεφάσισαν καὶ οἱ πέντε νὰ μὴ ὑπανδρευθοῦν, διὰ νὰ ἀφιερῶσουν — ὅπως καὶ ἐπραξάν — ὅλην τὴν περιουσίαν εἰς ἀνακούφισιν τῶν συμπατριωτῶν τῶν. Ὁ Ν. Ζωσιμᾶς εἰς τὴν διαθήκην του ἀφίνει μὲγάλο ποσὸν «διὰ τοὺς ἐν Ἰωαννίνοις πτωχοὺς» καὶ διὰ τὴν σύστασιν «πτωχοδοχείου (πτωχοκομείου) διὰ 20 ἢ 30 ἀνθρώπους πτωχοὺς, γέροντας καὶ γερόντισσας, ἀδυνάτους καὶ πηρομελεῖς (σακάτηδες)». Καὶ ὁ Ζῶης Καπλάνης, μὲγάλος καὶ αὐτὸς Εὐεργέτης, γράφει εἰς τὸ ΣΤ' ἄρθρον τῆς Διαθήκης του: «Ἀφίνω δέκα χιλιάδας ρουβλίων, ἵνα διανεμηταὶ ὁ τόκος αὐτῶν κατ' ἔτος εἰς τοὺς πένητας τῶν χωρίων Γραμμένου καὶ Τζοντίλας». Ἐνθ' ὁ Ἰωάννης Βαρβάκης, ὅταν ἐγένε πλούσιος, ὕστερα ἀπὸ κατατρεγμοὺς καὶ μεγάλα βάσανα, δὲν ἐξέχασε οὔτε στιγμήν τοὺς πτωχοὺς. «Αὐτόπαι μάρτυρες βεβαιώνουν, γράφει μία ἡμερὶς τὸ 1819, ὅτι ὁ Βαρβάκης συχνὰ ἐπήγαινε μόνος χωρὶς συνοδείαν εἰς τὰς κατοικίας τῶν πτωχῶν καὶ ἐκεῖ διέδιδε τὰ δῶρα τῆς εὐσπλαγχνίας του».

Οἱ μὲγάλοι τοῦ ἔθνους Εὐεργέται ἦσαν τὰ μαῦρα ἐκεῖνα χρόνια οἱ «καλοὶ Οἰκονόμοι». Αἱ πλέον ἀσφαλεῖς καὶ ἀποδοτικαὶ καταθέσεις δι' αὐτοὺς δὲν ἦσαν αἱ καταθέσεις εἰς τὰς Τραπεζὰς τῆς Αὐστροουγγαρίας ἢ τῆς Ρωσίας, ἀλλὰ εἰς τὴν τράπεζαν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς βοηθείας τῶν πτωχῶν, ὅπου «τὰ βαλάντια τὰ μὴ παλαιούμενα». Αἱ καταθέσεις αὐταὶ ὄχι μόνον δὲν διατρέχουν ποτὲ τὸν κίνδυνον νὰ ἐξανεμισθοῦν, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ τόκοι μαζί μὲ τὰ κεφάλαια θὰ ἀποδοθοῦν κάποιαν ἡμέρα πολλαπλάσια εἰς τοὺς δωρητὰς τῶν ἀπὸ τὸν δίκαιον Θεόν.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΑΛΕΞΙΟΥ

ἐκκλησιολογικόν, στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ Εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν γενομένων εἰς αὐτὸν προσωπικῶν ἀποκαλύψεων.

Ἐὰν ἐρευνήσωμεν τὰς ἐπιστολάς του, θὰ ἴδωμεν, ὅτι ἡ διδασκαλία του συμφωνεῖ κατὰ βᾶσιν πρὸς ἐκείνην τῶν Πράξεων καὶ εἶναι εὐλογον, ἐὰν θὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, μαθητὴς ὢν τοῦ Παύλου, διέσωσεν ἐν ταῖς Πράξεσί του τὴν Θεολογικὴν σκέψιν τοῦ Διδασκάλου του.

Παρατηροῦμεν εἰς τὰς Πράξεις, ὅτι ὁ Παῦλος λαμβάνει τὰς ἀποκαλύψεις του ζῶν ἐν τῷ περιβάλλοντι χώρῳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰς Παυλείους ἐπιστολάς ἀντιλαμβάνομεθα, ὅτι ὁ συγγραφεὺς αὐτῶν μεταφέρει τὰς γενομένας ἀποκαλύψεις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Παρὰ ταῦτα, ὅμως, ἂν καὶ ὁ Ἀπόστολος ζῆ συνεχῶς τὰς ἀποκαλύψεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ πρώτη γενομένη εἰς αὐτὸν ἀποκάλυψις, εἰς τὴν ὁδὸν πρὸς Δαμασκόν, θὰ ἀποτελῆ τὸ πλεόν σημαντικὸν γεγονός τῆς ζωῆς του, διότι ἡ φράσις τοῦ Κυρίου «Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις» (Πραξ. 9,5) ὀδηγεῖ τὸν διώκτην Ἰουδαῖον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ «Μυστικοῦ» Χριστοῦ, εἰς τὸ Ἀποστολικὸν ἀξίωμα ἐν τῷ Μυστικῷ Σώματι τοῦ Χριστοῦ, τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ Θεολογία τοῦ Παύλου, περὶ τὸ Μυστικὸν Σῶμα, συμφωνεῖ μὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἄλλων μαθητῶν τοῦ Κυρίου, τοὺς ὁποίους θεωρεῖ ὡς «στύλους» τῆς Ἐκκλησίας· ὁ Κύριος τοῦ Παύλου εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστός, ὡς ἐμφανίζεται εἰς τοὺς ἱεροὺς Εὐαγγελιστὰς καὶ τοῦτο συμβαίνει, διότι οὗτος κατηχήθη ἀπὸ ἑνα ἐκ τῶν πλεόν διακεκριμένων καὶ σεβασμίων Χριστιανῶν τῆς Δαμασκοῦ, τὸν Ἀναγιάν.

Ἀφ' ἑτέρου, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τόσον ἀρέσκειται νὰ ὑπερτονίξῃ τὴν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ὅσον ταυτοχρόνως ἱκανοποιεῖται νὰ ἐξαίρη τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Ἰησοῦ, περιγράφων λεπτομερῶς τὸ γεγονός τῆς ταπεινώσεως καὶ ἀνυψώσεως τοῦ Κυρίου, τὸ γεγονός τοῦ Θεοῦ Πάθους ἐν τῷ Σταυρῷ καὶ τῆς Ἀναστάσεως.

Τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου δὲν θεωρεῖ ὡς ἐν ἀπλοῦν γεγονός, ἀλλ' ὡς κοσμοσωτήριον καὶ κοσμοϊστορικόν, ὡς δημιουργοῦν μίαν προσωπικὴν σχέσιν μὲ τὸν Χριστόν, σχέσιν οὐ μόνον ἰδικήν του, ἀλλὰ ἐνὸς ἐκάστου τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅτ' ἡδυνάμεθα ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφισβητήσεως νὰ ὑποστηρίξωμεν, ὅτι ὁ Ἀπόστολος συγκινεῖται ἰδιαιτέρως, ὅταν σκέπτεται τὴν ἰδικὴν αὐτῆν σχέσιν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν Θεὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὁμιλεῖ μὲ μίαν φωνὴν παλλομένην ἀπὸ συγκίνησιν καὶ

ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστόν, ὅταν διατυπώσῃ, ὅτι «Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ» (Γαλ. β, 20).

Αὐτὴν δὲ τὴν εἰδικὴν προσωπικὴν του σχέσιν με τὸν Θεὸν προσπαθεῖ νὰ μεταβάλλῃ εἰς προσωπικὸν βίωμα εἰς τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἐνσαρκωθείς Χριστός, ὁ ἄνθρωπος Ἰησοῦς, ὄχι μόνον ὁ Θεὸς Χριστός, ἀλλὰ καὶ ὁ ὡς τέλειος ἄνθρωπος ζῶν Κύριος συγκλονίζει τὸν Θεῖον Παῦλον, ὅστις προσπαθεῖ καὶ δι' ἔργων καὶ διὰ λόγων καὶ με πάσας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς του νὰ ἐκφράσῃ τὸ γεγονός, τὸ ὁποῖον διηνεκῶς σκέπτεται καὶ ζῆ, τὴν μεγάλην ἀγάπην του πρὸς τὸν Χριστόν· μία ἀγάπη ἡ ὁποία συνέχει καὶ μεταφέρει τὸν Ἀπόστολον ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὸν τοποθετεῖ μέσα εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης του, τὸν Κύριον.

Τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ἀγάπης ἐνὸς ἐκάστου τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἀφετηρία καὶ τὸ τέλος, ἡ οὐσία τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸν Παῦλον, πάντες οἱ ἠνωμένοι δι' ἀγάπης με τὸν Κύριον εὐρίσκονται μονίμως εἰς στενὴν κοινωνίαν με τὸ Βασιλεῖον τῆς Ἀπολυτρόσεως, τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν· ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶναι μόνον ὁ Θεᾶνθρωπος, ὅστις ἀπέθανεν ὡς ἄνθρωπος, καὶ μετὰ ἀνάστασιν, ἀλλὰ ὁ παραμένων ἐν τῇ Ἱστορίᾳ καὶ ὡς «Ὁ» ἄνθρωπος, ἵνα διδῇ ζωὴν εἰς πάντας τοὺς ἀθρώπους.

Ἀφ' ἑτέρου, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ Θεολογίᾳ του ἔχει τι τὸ νέον καὶ ἰδιάζον. Ἡ διδασκαλία του περὶ τὸ Μυστικὸν Σῶμα ἀποτελεῖ νέαν σφραγιδα τοῦ χαρακτῆρος τῆς σκέψεώς του ἐν σχέσει με τοὺς λοιποὺς τῆς Κ.Δ. Ἱεροῦς Συγγραφεῖς. Οὐδὲν ἕτερον ἐπιχειρεῖ, εἰ μὴ νὰ ἐμφανισθῇ, ὅτι ὁ πιστὸς χριστιανός, ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ἔχει τὰ πάντα κοινὰ με τὸν Χριστόν· καὶ τοῦτο πράσσει θέτων τὸν Χριστιανὸν εἰς μίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ Νόμου, τὸ Εὐαγγέλιον ἀντιτιθέμενον πρὸς τὸ στενὸν Ἰουδαϊκὸν πνεῦμα, τὴν Χάριν ἀντίθετον τῇ ἁμαρτίᾳ.

Ἡ μνημονευομένη ὁμως ἐνταῦθα ἀντίθεσις ἐκκινεῖ μόνον ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ Παῦλος ἐπιδιώκει νὰ στηρίξῃ τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης βάλλεται πανταχόθεν, καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, γεγονός τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, παρὰ τοὺς πολλοὺς ἐχθροὺς της κατὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς, πρόκειται ἀναμφιβόλως νὰ ἀναπτυχθῇ, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ θεμελίου αὐτῆς ἀρογωνιαίου λίθου καὶ ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ δημιουργηθείσης ἐνότητος μεταξύ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν μελῶν

τῆς Ἐκκλησίας, ἐνόητος τόσον ἰσχυρᾶς, ὥστε αὕτη νὰ ἀποδεικνύηται εἰλικρινῆς διὰ τῆς προσφορᾶς κατὰ καιροὺς ἀφθόνου μαρτυρικοῦ αἵματος.

Ἐὰν ὁ Ἀπόστολος θεωρῇ τὸ Εὐαγγέλιον ἀνώτερον τοῦ Νόμου, τοῦτο πράττει, διότι πιστεύει, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον δίδει τὴν ἀληθῆ ἐν Χριστῷ ζωὴν· καὶ ἐὰν τὴν Χάριν θέτει ὡς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, ἐνεργεῖ οὕτω, διότι τὴν ἁμαρτίαν θεωρεῖ ὡς τὸν μεγαλύτερον διασπαστικὸν παράγοντα τῆς ἐνόητος τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ἡ Χάρις εἶναι ἡ μαγνητικὴ δύναμις, ἡ ἔλκουσα τοὺς ἠνωμένους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πιστοὺς πρὸς τὸ κέντρον καὶ τὸ Θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας, τὸν Κύριον.

Εἰς τὸ κέντρον τῆς Παυλείου Θεολογίας εὐρίσκεται ἡ διδασκαλία περὶ ἐνσωματώσεως τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ Χριστῷ· καὶ τοῦτο διακηρύσσεται διὰ τε τοῦ προφορικοῦ λόγου καὶ τοῦ γραπτοῦ.

Ἡ διδασκαλία αὕτη θεωρεῖται ὡς ἐν μυστήριον συνδεδεμένον μὲ τὸ ἀποκεκρυμμένον τῆς ἀπολυτρώσεως μυστήριον, τὸ ὁποῖον τώρα εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Χάριτος καθίσταται μυστήριον ἀποκεκαλυμμένον εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ, ἐκφραζόμενον ἐπιτυχῶς δι' ἐνὸς ὑπερόχου ὕμνου: «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῆ ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς ἐν Χριστῷ... ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς Χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει, γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν αὐτῷ» (Ἐφεσ. 1,3-7-10).

Περαίνοντες ἐνταῦθα παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ κέντρον τῆς σκέψεως τοῦ Ἀποστ. Παύλου εἶναι ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθη ὁ Γιαχβὲ εἰς τὸν Ἰσραήλ, ἣτις ὅμως ἐκπληροῦται ἐν τῷ Θεανδρικῷ Προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ μυστικὸν τοῦ Χριστοῦ Σῶμα εἶναι τὸ ἀληθές καὶ γνήσιον σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς Ἐκκλησίας γίνεταί καταληπτὸν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Καινῆς ἐποχῆς, τῆς ἐποχῆς δῆλον ὅτι τῆς Χάριτος.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΤΙΜΟΘ. ΤΡΙΒΙΖΑΣ, M. Phil.

Ο Ν Ο Μ Α Τ Ο Δ Ο Σ Ι Α

Τ Ω Ν Α Γ Ι Ω Ν Τ Ο Υ Θ Ε Ο Υ Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Ω Ν *

«ΧΩΡΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ».

Ἐκ τῶν 7258 ἐνοριακῶν ἰ. ναῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οἱ 1667 τιμῶνται ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας, καὶ δὴ.

α. Τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου, 185.

β' Τῶν Εἰσοδίων, 110.

γ'. Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, 136.

δ'. Τῆς Ὑπαπαντῆς, 40.

ε'. Τῆς Κοιμήσεως ἢ Μεταστάσεως, 934.

ς'. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, 123.

ζ'. Ἐκκλησιαστικῶν καὶ λαϊκῶν ἐπωνυμιῶν 131 καί,

η'. Τῆς (συλλήψεως) Ἀγίας Ἄννης, 8.

Ἐνδεικτικῶς ὁ ἐξῆς συγκριτικὸς πίναξ τῶν φερωνύμων τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐνοριακῶν ἱερῶν ναῶν εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις: Ἰωαννίνων, 41. Ἀθηνῶν καὶ Γυθείου, ἀνά 28. Ναυπακτίας, 27. Ἀττικῆς, Καλαβρύτων καὶ Μεσσηνίας, ἀνά 26. Θεσσαλιώτιδος, Κορινθίας καὶ Τρίκκης, ἀνά 24. Δρυϊνουπόλεως καὶ Καστορίας, ἀνά 23. Αἰτωλίας καὶ Σπάρτης, ἀνά 22. Ἡλείας, Μαντινείας καὶ Φθιώτιδος, ἀνά 21. Χαλκίδος, 20.

Εἰς τὰς λοιπὰς Ἱ. Μητροπόλεις ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι κατώτερος τῶν 20. Εἰς δὲ τὰς Ἱ. Μητροπόλεις Ζακύνθου, Κερκύρας (2'), καὶ Κεφαλληνίας παρ' ὅτι οὐδεὶς ἰ. ναὸς ἀναγράφεται εἰς μνήμην τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὅμως οἱ ἐν γένει ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας τιμώμενοι ἐνοριακοὶ ἰ. ναοὶ εἶναι: 12,38 καὶ 52 ἀντιστοίχως.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω στοιχείων προκύπτει ὅτι: εἰς τοὺς ἑκατὸν (100 ἐνοριακοὺς ἰ. ναοὺς, οἱ 25 εἶναι ἀφιερωμένοι εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Τὸ ἀποσοστὸν) ὅμως αὐτὸ εἶναι σχετικῶς ἐνδεικτικὸν τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ, διότι μέγα, προσωρινῶς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 107 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3-4 τεύχους.

ἄγνωστον, ποσοστόν, ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἱ. ναῶν ἀποτελοῦν τὰ ἐξωκλήσια.

Ἐπομένως ἡ Ἑλλάς προσφυῶς δύναται νὰ ὀνομασθῇ «Χώρα τῆς Παναγίας». Ἔχει συνδεθῆ περισσότερον ἀπὸ οἰανδήποτε ἄλλην χριστιανικὴν Χώραν, μὲ ἓνα πλῆθος ἐξαισίων καὶ θαυμασίων παραδόσεων, συναφῶν πρὸς τὴν Παναγίαν, καθὼς καὶ μὲ πλεῖστα σχετικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.

ΤΑ «ἘΠΩΝΥΜΙΑ» ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ.

Ὁ εὐσεβῆς καὶ ποιητικώτατος ὀρθόδοξος λαός, ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς, ἐχαρακτήρισε μὲ ἄπειρα καὶ θαυμάσια ἐπίθετα τὴν σεπτὴν μορφήν τῆς Παναγίας.

Τὰ «ἐπωνύμια» τῆς Παναγίας διακρίνονται εἰς τὰ, οὕτως εἰπεῖν, ἐκκλησιαστικά, τ.ἔ. τὰ προελθόντα ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποδιδόμενων εἰς τὴν Θεοτόκον ἰδιοτήτων, καὶ εἰς τὰ λαϊκά, τὰ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀποδοθέντα κυρίως εἰς Εἰκόνας Αὐτῆς.

Καὶ τὰ μὲν ἐκκλησιαστικά «ἐπωνύμια» προέρχονται, κατ' ἐξοχὴν ἐκ τῆς ὑμνολογίας («Παντάνασσα» κλπ.), τὰ δὲ λαϊκὰ ἢ δημώδη προῆλθον ἐκ διαφόρων αἰτιῶν. Καὶ δὴ: ἐκ τῆς εἰκονιζομένης στάσεως Αὐτῆς (π.χ. «Παναγία Δεξιά»), ἐκ τῶν ναῶν καὶ Μονῶν («Σπηλαιώτισσα» κ.ἄ.), ἐκ τῶν καθ' ἕκαστον τόπων («Βλαχέρνα»), ἐκ τῶν θαυμάτων («Γιάτρισσα»), ἐκ τῶν ἐορτῶν («Ἀκάθιστος»), ἐκ τοῦ σχήματος τῶν ναῶν καὶ τοῦ τρόπου κατασκευῆς των («Τρυπητή»), ἐκ τῶν κατόχων τῶν εἰκόνων («Καπνικαρέα»), «Ρόμβη» κ.τ.τ., ἢ τοῦ τρόπου εὐρέσεώς των («Κρεμαστή»). Πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀποδοθέντα ἐπίθετα εἰς εἰκόνας τῆς Παναγίας, τελικῶς, τὰ ἀπεδέχθη ἡ Ἐκκλησία.

Ἐνταῦθα παραθέτομεν, κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν, τὰ [124] «ἐπωνύμια» τῆς Παναγίας Παρθένου, τὰ διαλαμβανόμενα ἐν τῷ «Ἐκκλησιαστικῷ Ἡμερολογίῳ», καὶ δὴ μόνον τὰ ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ἐνοριακοὺς ἱ. ναοὺς καὶ τὰς ἱ. Μονὰς:

Ἄγιασος, Ἄγιοδεκτινὴ, Ἄγροκοιλιώτισσα, Ἀκάθιστος [2 ἱ. ναοί], Ἀκρωτηριανή, Ἀλεξιώτισσα, Ἀμπελακιώτισσα, Ἀναφωνήτρια, Ἀρκαδιώτισσα, Ἀρχαγγελιώτισσα, Ἀχειροποίητος.

Βαρνάκοβα, Βελανιδιά, Βλαχέρνα [5], Βοήθεια, Βύσσιανη.

Γηρομερίτισσα, Γιάτρισσα, Γοργοε[υ]πήκοος, Γουμένισσα, Γρηγορούσα [2].

Δαμάστα, Δεξιά, Δήμοβα, Δοβρᾶ.

Ἐγράππα, Εἰκοσικοφοίνισσα, Ἐκατονταφυλιανή, Ἐλεήστρια, Ἐλεοῦσα [3], Ἐλευθερώτρια [2], Ἐλώνη, Ἐπίσκεψις, Εὐαγγελίστρια [3] Εὐρετή.

Ζούβρα, Ζωνάρια [Ζώνη 2],

Θεομήτωρ, Θεοσκέπαστος, Θεοτόκος [4].

Ἱερουσαλήμ.

Καθαρή, Καθολική, Καισαριανή, Κακκαβᾶ, Καλαμοῦ, Κανάλα, Καπνικαρέα, [Καρδιώτισσα], Κασσιοπήτρα, Κηπουραία, Κουνίστρια, Κουτσοουροῦ, Κρεμαστή, Κριβιτσάνη, [Κρουσταλλένια], Κυρία τῶν Ἀγγέλων, Κυρία Παναγία.

Λαμποβίτισσα [4], Λαοδηγήτρια, Λειμωνιάς.

Μακαριώτισσα, Μακραλέξη, Μακρυμάλλη, Μαλεβή, Μάντζαρη, Μαρμαριώτισσα, Μαυριώτισσα, Μεγαλοσπηλαιώτισσα, Μολυβδοσκέπαστος, Μυρσινιώτισσα, Μυρτιδιώτισσα [5].

Νερατζιώτισσα, Νοτενά.

Ὀδηγήτρια, Ὀλυμπιώτισσα.

Παλαιοκαστρίτισσα, Παλαιοπαναγιά, [Παληανή], Παναγία, Παναγία Δέσποινα, Παναγία Μεσσῶν, Παναγία Νέα, Παναγία Χαλκέων, Παναγίτσα, Παναγούδα, Πανάχραντος, Παντάνασσα [3], Παντοβασίλισσα [3], Παρηγορήτρια, Πεντελιώτισσα, Περὶ-βλεπτος, Περιβολή, Περιβολιώτισσα, Περγλιγκοῦ, Πλακιδιώτισσα, Πλατυτέρα, Πορετσοῦ, Προυσιώτισσα.

Ρευματοκρατοῦσα, Ροδιά, Ρόδον τὸ ἀμάραντον, Ρόμβη.

Σάϊκα, Σγράππα, Σισσιώτισσα, Σκαφιδιώτισσα, Σκέπη [2] Σπαρμιώτισσα, Σπηλαιώτισσα.

Τραφώνια, Τρυπητή.

Ἵπαπαντή.

Φανερωμένη, Φραγκαβίλλα.

Χοζωβίτισσα, Χρυσοφίτισσα, Χρυσοκαστρίτισσα, Χρυσο-

ΕΝΟΡΙΑΚΑ

ΕΓΩ ΔΕ ΛΕΓΩ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ

Τὴν 2αν Φεβρουαρίου τοῦ τρέχοντος ἔτους ἔλαβε χώραν εἰς τὴν αἴθουσαν τελετῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας μία σεμνὴ τελετὴ: Ἡ ἑορταστικὴ ἐκδήλωσις ἐπὶ τῇ συμπληρώσει διαιτίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ «Κέντρου Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας» τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (ΚΣΟ).

Ἡ σημασία τῆς ἐργασίας αὐτῆς, ἡ ὁποία συντελεῖται εἰς τὰ πλαίσια τοῦ ΚΣΟ, ἔχει ἀναμφιβόλως πολλὰς πλευρὰς καὶ ἡ ὁλοκλήρωσις αὐτῆς θὰ ἀκολουθήσῃ πολλὰ στάδια.

Ἡ μία πλευρὰ εἶναι βεβαίως τὸ θέμα τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν προβλημάτων τῶν οἰκογενειῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι βαδίζουν πρὸς διάλυσιν καὶ καταστροφὴν. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ἀναφερόμενος εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ἐκδήλωσιν, ἐχαρακτήρησε τὸ ΚΣΟ ὡς «Νοσοκομεῖον», μὲ σκοπὸν τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν οἰκογενειῶν, αἱ ὁποῖαι προστρέχουν εἰς αὐτὸ ἢ καὶ βάσει

κελλαριά, Χρυσολέοντισσα, Χρυσομαλλοῦσα, Χρυσοπηγή, Χρυσοποδαριτίσσα, Χρυσοπολίτισσα, Χρυσοσπηλαιώτισσα.

Παρ' ὅτι αἱ ὀνομασίαι αὗται ἀποδίδονται εἰς τὴν Πανάχραντον Θεοτόκον καὶ ἀμεσώτατα συνδέονται μὲ τὰς εὐρέσεις ἱερῶν Αὐτῆς εἰκόνων, ἐν τούτοις ἡ Ἐκκλησία ἤμιστα ἀνεγνώρισε καὶ ἐθέσπισεν ἰδιαιτέρως ἑορτάς, ἀλλ' αἱ πλεῖστοι φερώνυμοι εἰκόνες ἑορτάζουσι κατὰ τινὰ τῶν θεομητορικῶν ἑορτῶν, κυρίως δὲ τὴν 15ην Αὐγούστου ἢ τὴν 23ην ἰδίου μηνός, καθ' ἣν ἀποδίδεται ἡ ἐπισημοτάτη θεομητορικὴ ἑορτὴ καὶ ἡ ὁποία θεωρεῖται ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῆς Κοιμήσεως. Μόνην ἴσως ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ ἡ «Μυρτιδιώτισσα», ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Κυθέρων, ἑορταζομένη τὴν 24ην Σεπτεμβρίου, καὶ ἡ ὁποία ἀπὸ τοπικὴ ἑορτὴ κατέστη, προϊόντος τοῦ χρόνου, πάγκοινος. Πανελλήνιος ἐγίνε καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς ἁγίας Σκέπης, τὴν 28ην Ὀκτωβρίου, ἀμεσώτατα συνδεδεμένη μὲ τὸ ἔπος τοῦ 1940.

(Συνεχίζεται)

Πρεσβ. ΚΩΝ. ΠΛΑΤΑΝΙΤΗΣ

τοῦ νόμου καλοῦνται πρὸς συμφιλίωσιν πρὸ τῆς ἐκδικάσεως τῆς αἰτήσεως διαζυγίου.

Ὁ Ἑλληνικὸς νόμος δίδει τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν ἐπίσκοπον καὶ τοὺς συνεργάτας αὐτοῦ νὰ καταβάλουν προσπάθειαν συμφιλίωσης καί, συνεπῶς, σωτηρίας τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, ἡ ὁποία κινδυνεύει. Δυστυχῶς ἡμῶς, τὰς περισσοτέρας φορές, εἶχε τοῦτο καταστῆ ξηρὸς τύπος, οὕτως ὥστε νὰ παρουσιασθοῦν κατὰ τὸ παρελθὸν περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν νὰ μὴ ἐμφανίζωνται αὐτοπροσώπως οἱ διάδικοι σύζυγοι, ἀλλὰ νὰ ἀντιπροσωπεύωνται ὑπὸ τῶν συνηγόρων αὐτῶν («παρίσταται δι' ἐμοῦ»!).

Ἡ μέθοδος ἐργασίας τοῦ ΚΣΟ εἶναι ἀπλῆ. Αἱ παρουσιαζόμεναι περιπτώσεις μελετῶνται συστηματικῶς ὑπὸ τοῦ Κέντρου καὶ διαβιβάζονται εἰς τὴν περιφέρειαν μὲ σαφεῖς ὁδηγίας. Ἡ κυρία ἐργασία δηλαδὴ, δὲν γίνεται εἰς τὰ πλαίσια μιᾶς «ὑπηρεσίας» ἐνὸς «Γραφείου», ἀλλὰ εἰς τὰ πλαίσια τῆς ζωῆς καὶ τῆς δραστηριότητος τῆς πνευματικῆς οἰκογενείας, δηλαδὴ τῆς ἐνορίας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συνδέεται ἐσωτερικῶς μετὰ τῆς λατρευτικῆς ζωῆς τῆς ἐνορίας καὶ εἶναι συνέπεια καὶ συνέχεια τοῦ κοινοῦ ποτηρίου, τῆς ἐνσωματώσεως ὅλων τῶν συνεργατῶν τοῦ ΚΣΟ εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Δὲν εἶναι συνεπῶς τὰ κριτήρια ἀπλῶς κοινωνικά, διότι αἱ βάσεις τῆς ὅλης ἐργασίας εἶναι ἐκκλησιολογικά. Κάθε ἁμαρτία, κάθε ἀνωμαλία εἰς τὴν προσωπικὴν, τὴν οἰκογενειακὴν, τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἐν γένει ζωὴν τῶν ἐπὶ μέρος πιστῶν, δὲν εἶναι ἀπλῶς ὑποθέσεις ἀτομικαὶ καὶ ιδιωτικαί, ἀλλὰ ἀναφέρονται εἰς ὁλόκληρον τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀφοροῦν εἰς ὅλα τὰ συνειδητὰ μέλη Αὐτῆς. «Καὶ μὴ μοῦ πῆς, ὅτι μόνον ἐκεῖνος ἁμάρτησεν» λέγει χαρακτηριστικῶς ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀλλὰ πρόσεξε τοῦτο, ὅτι τὸ κακὸν εἶναι μία πληγὴ (σηπεδὼν πού ἐπαπειλεῖ ὁλόκληρον τὸ σῶμα... Εἶναι μία φωτιά, ἃς προλάβωμεν τὸ κακόν, πρὶν νὰ καταλάβῃ τὴν Ἐκκλησίαν. Κι' ἂν ἀδιαφορῆς διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ἐπειδὴ ἔγινε σὲ ξένο σῶμα, κάνεις ἀκόμη πιὸ ἀσχημα, διατὶ ἐκεῖνος πού ἁμάρτησε εἶναι μέλος εἰς ὅλον τὸ σῶμα (μ ἔ λ ο ς γάρ ἐστι τοῦ παντός σώματος ἐκεῖνος)» (Ἰωάν. Χρυσόστομου, Περὶ μετανοίας λόγος Α' 2).

Ἐὰν κάθε ἁμαρτία χαρακτηρίζεται ὡς πληγὴ εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δὲν ἐπιτρέπει οὐδεμίαν ἀδιαφορίαν καὶ διαχωρισμὸν τῶν εὐθυνῶν, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἐπιβάλλει τὴν συμμετοχὴν ὅλων τῶν ζώντων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς περιορισμὸν τοῦ κακοῦ καὶ θεραπείαν τῆς ἀσθενείας,

πρὸς πλήρη δηλαδή ἐπανένταξιν τοῦ ἀσθενοῦντος μέλους εἰς τὴν ἐν Χριστῷ κοινωνίαν, τότε τί πρέπει νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ κινδύνου διαλύσεως ἐνὸς γάμου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔχει τὰς περισσοτέρας φορὰς λίαν δυσαρέστους συνεπειὰς διὰ τὴν ζωὴν μιᾶς ὁλοκλήρου οἰκογενείας;

Διὰ τῆς ἱερολογίας ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ζωῆς καὶ τῆς δραστηριότητος μιᾶς ἐνορίας, ὁ φυσικὸς οὗτος δεσμὸς τοῦ γάμου προσλαμβάνεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ καθίσταται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον (μυστήριον μέγα) (ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν). Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατόν οἱ κίνδυνοι, οἱ ὁποῖοι ἐπαπειλοῦν τὸ (μέγα τοῦτο μυστήριον), τὸν δεσμὸν αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔχει προσληφθῆ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ ἀφήσουν ἀσυγκίνητα τὰ μέλη τοῦ σώματος τῆς ἐνορίας; Ἐὰν συμβῆ τοιοῦτόν τι, τότε πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ σύνδεσμός των πρὸς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι χαλαρός, ὅτι δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ κάνωμε λόγον περὶ συνειδητῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας!

Ἴδου λοιπὸν διατὶ εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι αἱ βάσεις τῆς ὅλης ἐργασίας τοῦ ΚΣΟ εἶναι ἐκκλησιολογικαί. Ἴδου διατὶ τὸ «νοσοκομεῖον», περὶ τοῦ ὁποῖου ὠμίλησεν ὁ Μακαριώτατος, μόνον εἰς τὰ πλαίσια τῆς ζωῆς καὶ τῆς δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δυνατόν νὰ θεμελιωθῆ ὀρθά.

Ἄλλά, τίθεται τὸ ἐρώτημα, ποῖα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς μέχρι τοῦδε ἐργασίας;

Ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἀνέφερε χαρακτηριστικῶς ὁ Μακαριώτατος, ὅτι μέχρι τοῦδε κατεβλήθη προσπάθεια ἀντιμετωπίσεως τῶν παρουσιαζομένων περιπτώσεων διὰ τῶν ὀλίγων μέσων, τὰ ὁποῖα τὸ ΚΣΟ διέθετε. Ἦτο «ἐνὰ εἶδος πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τῶν φαρμάκων», μία προσπάθεια πρὸς συλλογὴν ὀλίγης πείρας.

Παρ' ὅλα ὅμως ταῦτα, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας αὐτῆς ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ προσπάθεια ἐδέχθη πλουσίαν τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ.

Περὶ τούτου μαρτυροῦν σαφῶς οἱ ἀριθμοί, τοὺς ὁποῖους παρεχώρησεν εἰς ἡμᾶς ἡ Διευθύντρια τοῦ Κέντρου Κα. Β. Παπαδημητρίου.

Ἐν πρώτοις ὁ ἀριθμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνέρχονται αἱ αἰτήσεις πρὸς ἔκδοσιν διαζυγίου, παρουσιάζει τὴν ἕκτασιν τοῦ προβλήματος: Κατὰ τὸ ἔτος 1970, πρῶτον ἔτος τῆς λειτουργίας τοῦ ΚΣΟ, ἐτελέσθησαν εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν 16.682 γάμοι καὶ ὑπεβλήθησαν 3.340 αἰτήσεις διαζυγίου. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἐν ποσοστὸν 20,02% ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ ἀρι-

θμοῦ τῶν γάμων. Κατὰ τὸ ἔτος 1971 ἐτελέσθησαν 17.572 γάμοι καὶ ὑπεβλήθησαν 3.048 αἰτήσεις συμφιλιώσεως μὲ σκοπὸν τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐκπλήρωσιν τῆς διαδικασίας πρὸς ἔκδοσιν διαζυγίου. Τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ 17,34% τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν γάμων, οἱ ὅποιοι ἐτελέσθησαν κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ αἱ περιπτώσεις ἐκεῖναι, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ὑπεβλήθη αἴτησις διαζυγίου, χωρὶς ὅμως τοῦτο νὰ σημαίνει ὅτι οἱ γάμοι αὐτοὶ δὲν νοσοῦν ἢ ὅτι δὲν διατρέχουν τὸν κίνδυνον τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν λύσιν τοῦ διαζυγίου, ὅπως δὲν ἀποκλείει καὶ τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν οὐσιαστικῶς νὰ μὴ ὑφίστανται πλέον πρὸ πολλοῦ, ἔστω καὶ ἐὰν οὐδεὶς ἐκ τῶν συζύγων ἐγκατέλειψε τὴν συζυγικὴν στέγην, ἔστω καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν τίθεται διὰ τὸ μέλλον τοιοῦτον θέμα. Αἱ τοιαῦται περιπτώσεις, τὰς ὁποίας ἀντελήφθησαν οἱ συνεργάται τοῦ Κέντρου, ἀνέρχονται κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1970 εἰς 135, κατὰ δὲ τὸ 1971 εἰς 536. Εἶναι φανερόν, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ δὲν περιλαμβάνουν τὸ σύνολον τῶν περιπτώσεων οἰκογενειακῆς δυσαρμονίας. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας, ὅτι εἰς τὰς πολυανθρώπους περιοχὰς τῶν Ἀθηνῶν ἢ ἐνορία, ὑπὸ τὴν σημερινὴν αὐτῆς δομὴν, καὶ μὲ τὴν σχεδὸν τελείαν ἔλλειψιν ποιμαντικῆς μερίμνης ὑπὲρ τῶν μὴ τακτικῶς ἐκκλησιαζομένων, ἔχει χάσει τὴν στενὴν ἐπαφὴν μὲ τὰ 95% τοῦλάχιστον τῶν μελῶν τῆς, τότε πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι τὸ ποσοστὸν τῶν οἰκογενειῶν, αἱ ὁποῖαι νοσοῦν καὶ ἔχουν ἀνάγκην συμπαραστάσεως, πρέπει νὰ εἶναι κατὰ πολὺ μεγαλύτερον.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποδεικνύουν, ὅτι ἐνταῦθα ὑφίσταται διὰ τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν ἐν πρόβλημα τεραστίας ποιμαντικῆς σημασίας. Δύναται δὲ κανεὶς νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι τὸ πρόβλημα αὐτὸ δὲν ὑφίσταται μόνον διὰ τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν· παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἔντασιν τοῦλάχιστον εἰς τὰς ὁμόρους πρὸς αὐτὴν Ἱερὰς Μητροπόλεις.

(Συνεχίζεται)

Αἰδ. Δρ. Α. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ
ΕΠΙ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ ΔΙΕΤΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Τὴν ἐσπέραν τῆς 2ας Φεβρουαρίου 1972 ἐγένετο εἰς τὴν αἴθουσαν τελετῶν τῆς Ἀποστ. Διακονίας, παρουσία τῆς Α.Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, εορταστικὴ ἐκδήλωσις, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει διετίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Κ.Σ. Οἰκογενείας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἄμα τῇ ἀφίξει τοῦ Μακαριωτάτου, συνοδευομένου ὑπὸ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου, ὠμίλησεν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς εορτῆς ὁ συντονιστὴς τοῦ ὄλου ἔργου Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχ/πῆς π. Σωτήριος Τράμπας, ὁ ὁποῖος ἐτόνισε τὰ ἑξῆς:

«Μακαριώτατε,

Πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια ἀκριβῶς σὰν σήμερα, στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ὁποίαν πομαίνετε μὲ τόση ἐπαγρύπνησι, ἀγάπη καὶ στοργή, φυτέψατε μὲ τὸ ἴδιο Σας τὸ χέρι τὸ μικρὸ ἐκεῖνο κλῆμα, τὸ Κ.Σ.Ο.

Ὁ θεῖος ἀμπελουργός, ὅπως συνέβη καὶ μὲ τίς τόσες ἄλλες προσπάθειές Σας, ἐπέβλεψεν ἐξ οὐρανοῦ καὶ εἶδε τὸν κόπον καὶ τὸν πόνον Σας, εἰσήκουσε τῶν προσευχῶν Σας καὶ εὐλόγησε τὴν ἄμπελον ταύτην καὶ τὴν ἔκαμε νὰ ἀπλωθῇ σὲ ὅλο τὸν ἐκτεταμένο χῶρο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχ/πῆς Ἀθηνῶν.

Ἐνα ἀπὸ δεῖγμα αὐτῆς τῆς εὐλογίας ἀποτελεῖ ἡ ἀποψινὴ σύναξις τῶν συνεργατῶν τοῦ Κέντρου.

Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ σημερινὴ οἰκογένεια κλονίζεται ἀπὸ ἓνα τρομακτικὸ σεισμό, ποὺ γιὰ τοὺς πολλοὺς περιορίζεται σὲ ἀπλὴ διαπίστωσι, γιὰ τοὺς σημερινοὺς συνεργάτας ἀπετέλεσε προσκλητήριον σάλπισμα, καὶ ἔσπευσαν νὰ δώσουν τὸ «παρῶν» στὸ κάλεσμα τῆς Ἐκκλησίας.

Πρῶτοι προσῆλθον οἱ Ἱερεῖς, ποὺ ξεχνώντας κάθε κόπωσι ἀπὸ τὰ πολλαπλᾶ τῶν ἄλλα καθήκοντα μὲ πολλὴν προσευχήν,

ἀγάπην, διάκρισιν, ἐπιμονὴν καὶ ἐπιμέλειαν ἐπελήφθησαν τοῦ ἔργου Συμπαραστάσεως τῆς Οἰκογενείας.

Κοντὰ τῶν ἤρχισαν ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες νὰ συσπειρῶνται ἐκλεκτὰ μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα πολλὰ ἐκοπίασαν ἐν Κυρίῳ κατὰ τὴν διαρρέυσασαν διετίαν καὶ ἀγαπητοὶ καὶ πολυτιμότετοι ἀπεδείχθησαν εἰς τὸ ἔργον τῆς Συμπαραστάσεως τῆς Οἰκογενείας.

Τὰ ὅσα ἐπετέλεσεν ὁ Θεὸς δι' αὐτῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος θὰ τὰ ἀκούσωμεν εἰς τὸν ἀπολογισμὸν, τὸν ὁποῖον θὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἡ Ὑπεύθυνος τοῦ Κέντρου Συμπαραστάσεως Κα Παπαδημητρίου.

Μία μικρὰν εἰκόνα τῶν δυσκολιῶν καὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς προσπαθείας θὰ λάβωμεν ἀπὸ τὰς τρεῖς περιπτώσεις πού θὰ μᾶς ἀφηγηθοῦν: ὁ π. Κων. Γερασιμόπουλος, ὁ ὁποῖος ἐπὶ ἄρκετὰ χρόνια πρὶν εἶχε ἐπιφορτισθῆ μόνος νὰ σηκῶνῃ τὸ βάρος καὶ τὴν εὐθύνη τῆς συμφιλίσεως τῶν διΐσταμένων, καὶ οἱ ἀγαπητοὶ συνεργάται π. Εὐάγγελος Σκορδᾶς καὶ π. Ἐμμ. Σχοινωτάκης, Πρόεδροι Περιφερειακῶν Ἐπιτροπῶν.

Στὸ τέλος γεμᾶτοι εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Κύριον τοῦ ἀμπελῶνος ὅλοι ἀπὸ κοινοῦ ὡς ἓν σῶμα θὰ ἀπευθύνωμε διὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μας πρὸς Αὐτὸν τὴν ὀλόθερμον εὐχαριστίαν μας.

Ὅμως ἡ ἡμέρα αὐτὴ εἶναι ἓνας σταθμὸς καὶ ἓνα νέο ξεκίνημα. Αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην συνεχοῦς ἐνημερώσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως στὰ θέματα πού συσχετίζονται μὲ τὸ ἔργον αὐτό.

Πρὸς τοῦτο, παρεκλήθη ὁ γνωστός καὶ διὰ τὴν λογοτεχνικὴν του χάριν κ. Δημήτριος Σταμάτης, μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κ. Σ. Οἰκογενείας, εἰς τὴν ἀποψινὴν μας συνάντησιν νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ ἐπὶ τοῦ θέματος:

«Ἡ Νομικὴ καὶ Ἐκκλησιαστικὴ εὐκαιρία συμφιλίσεως τῶν
σ υ ζ ὑ γ ω ν».

Ὁ διακεκριμένος ὁμιλητῆς ἐτόνισε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Εὐνοια τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι καὶ ἡ πρὸ τῆς δίκης περὶ διαζυγίου ὑποχρεωτικὴ ἐνώπιον τοῦ Μητροπολίτου διαδικασία ἀποπείρας συμφιλίσεως τῶν ἐν διαστάσει συζύγων. Ὅχι σπανίως καὶ ἄλλοι παράγοντες ἐπιδιώ-

κουν τοιαύτην συμφιλίωσιν. Πνευματικοὶ τῶν συζύγων, ἀστυνομικά ὄργανα, δικηγόροι, δικασταί. Κάθε ὅμως συμφιλιωτῆς ἔχει ἀνάγκην σπουδῆς τῶν ψυχολογικῶν, ἰατρικῶν, νομικῶν καὶ πολλῶν ἄλλων κανόνων, οἱ ὅποιοι διευκολύνουν τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔργον. Ἔχουν ἀνάγκην ἀνακριτικῆς ἰκανότητος διὰ νὰ διεισδύσουν εἰς τὰ ἀληθῆ, πραγματικὰ περιστατικὰ τῆς διαστάσεως, συμβουλῆς καὶ συνεργασίας εἰδικῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐμπείρων διὰ κάθε πλευρὰν τοῦ προβλήματος, πολλῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν οἰκογένειαν.

Βασικὸν βοήθημα εἶναι ἡ κατανόησις, ὅτι τὸ διαζύγιον δὲν εἶναι λύσις τοῦ συζυγικοῦ δράματος, ἀλλὰ «συμφορὰ» καὶ εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις ἐγκλημα εἰς βάρος τῶν «ζωντάρφανων» ποὺ δημιουργεῖ. Καλὴν ἀρχὴν διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς εὐκαιρίας συμφιλίωσης ἀποτελεῖ ἡ ἀπὸ διετίας εἰδικὴ προσπάθεια τοῦ Κ.Σ. Οἰκογενείας, παρὰ τῇ Ἄρχ/πῆ Ἀθηνῶν. Ὅσασδήποτε συμφιλιώσεις καὶ ἂν ἐπιτύχη, εἶναι ἀνυπολογίστου ἀξίας διὰ τὴν κοινωνίαν, τῆς ὁποίας κεντρικὸς πυρὴν εἶναι ἡ οἰκογένεια καὶ διὰ τὰ ἄτομα, τὰ ὅποια ἡ διάστασις καὶ τὸ διαζύγιον τραυματίζουν δεινότερα».

Μετὰ πεντάλεπτον διάλειμμα, τὸν λόγον ἔλαβεν ἡ Κα Παπαδημητρίου, ὑπεύθυνος τοῦ Κ.Σ.Ο. ἡ ὁποία ἔκαμε τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ λήξαντος ἔτους.

Κατὰ τὸ ἔτος 1971, εἶπεν, ἐτελέσθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχ/πῆς Ἀθηνῶν 17.572 γάμοι.

Ἐπεβλήθησαν εἰς τὸ Κ.Σ. Οἰκογενείας τῆς Ἱ. Ἀρχ/πῆς 3.048 αἰτήσεις συμφιλίωσης. Ἔχομεν δὲ ἐπ' αὐτῶν τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα:

300 συμφιλιώσεις,

1074 ἀποτυχίαι,

500 συνεχίζεται ἡ παρακολούθησις των,

604 ἐκκρεμοῦν εἰσέτι,

570 ἄγνωστοι αἱ δοθεῖσαι διευθύνσεις.

Αἱ παρακολουθούμεναι περιπτώσεις ἀνήκουν εἰς ἐκεῖνας, αἱ ὅποια ἐμφανίζουν εἰδικὰ προβλήματα, τὰ ὅποια ἀναλόγως ἀντιμετωπίζονται. Πλέον τῶν ἀνωτέρω τὸ Κ.Σ.Ο. ἐπελήφθη 51 περιπτώσεων ἐξ ἄλλων Ἱερῶν Μητροπόλεων.

Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Χθές, κάποιος άγνωστος χέρι έρριξε άθόρυβα κάτω από την πόρτα μου τὸ προσκλητήριο τοῦ Ἑράνου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἦταν τὸ μήνυμα γιὰ τὴν συμβολὴν μας στὴν Ἡμέρα τῆς Ἀγάπης γιὰ τὰ γηρατειά.

Δεκέμβρης. Χριστούγεννα.

Ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης θὰ ξαναγεννηθῆ συμβολικὰ στὴν ταπεινὴ φάτνη τῆς Βηθλεέμ. Καὶ στὴν καρδιά μας.

Ἄν στὴν καρδιά μας χωρᾷ ἡ ἀγάπη κι' ἡ ταπεινὼσι, γίνεται ἡ ἴδια φάτνη νὰ δεχθῆ τὸν Ἥλιο τῆς Δικαιοσύνης, ποῦ τὸ ζωογόνο φῶς του θὰ στείλῃ τὶς θερμὲς ἀχτίδες τῆς ἀγάπης νὰ θωπεύ-

Ἐπὶ 536 προληπτικῶν περιπτώσεων ἔχομεν τὰ ἐξῆς δεδομένα:

410 συμφιλιώσεις,

50 ἀποτυχίαι.

εἰς 45 συνεχίζεται παρακολούθησις. Ἐπίσης κατὰ τὸ ὡς ἄνω διάστημα ἐτελέσθησαν 80 γάμοι ἐκ παρανόμων συμβιώσεων. Ἐπραγματοποιήθη ὡσαύτως ἡ ἐπανασύστασις 9 γάμων, δι' οὓς εἶχεν ἐκδοθῆ τὸ Διαζευκτήριον.

Ἐπίσης τὸ Κ.Σ.Ο. ἀντιμετώπισε πολλὰς περιπτώσεις παιδιῶν μὲ ἐνδεικτικὰ προβλήματα συμπεριφορᾶς. Ἐξ αὐτῶν 10 εἰσήχθησαν εἰς ἰδρύματα Παιδικῆς Προστασίας. Εἰς 5 ἐχορηγήθη ὑποτροφία μέσῳ τῆς Ἀμερικανικῆς Συνομοσπονδίας διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ Παιδιοῦ. Δύο παιδιῶν ἐπετεύχθη ἡ Δικαστικὴ ἀναγνώρισις ὑπὸ τοῦ πατρὸς των. Τεσσαράκοντα ἐφηβοὶ ἐτακτοποιήθησαν εἰς ἐργασίαν.

Ἐπίσης ἐπραγματοποιήθησαν πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ συγκεντρώσεις τῶν συνεργατῶν τοῦ Κ.Σ.Ο., κατὰ τὰς ὁποίας ἐγένοντο εἰδικαὶ ὁμιλίαι καὶ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων διὰ τὴν προώθησιν τοῦ ἔργου τοῦ Κ.Σ. Οἰκογενείας.

Ὡσαύτως, κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «ΓΑΜΟΣ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ» πρὸς ἐνημέρωσιν καὶ ὑποβοήθησιν τῶν συνεργατῶν του.

(Συνεχίζεται)

Πρεσβ. ΚΩΝ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

σουν τούς απόστρατους στην ζωή, τούς ανήμπορους, τούς ξεχασμένους.

Ὡς γνωστόν, ἡ φωτισμένη προσωπικότης τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, προλαβαίνοντας τὴν ἀσυντόνιστη ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία σὲ φιλανθρωπικὰ ἔργα καὶ ζητώντας τὴν συμπαράστασιν ὄλων μας ἐδημιούργησε κάτι τὸ συγκεκριμένο. Ἐνα τεράστιο ἀνθρωπιστικὸ ἔργο.

Ἡ ψυχὴ μας δονεῖται ἀπὸ δυνατὴ συγκίνησι, στὴν σκέψι πὼς ὑπάρχει σὲ κάθε Ἐνορία τὸ σπίτι τῆς ἀγάπης, πού ἱδρυσε ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ, γιὰ νὰ ἀνοίγῃ τὴν στοργικὴ ἀγκαλιά του στὰ συμπαθητικὰ γεροντάκια.

Ἐδῶ κι' ἓνα χρόνο, καθημερινά, πρὶν ἀπ' τὸ μεσημέρι, αὐτοὶ οἱ ἀπόμαχοι συνάνθρωποὶ μας, οἱ χωρὶς συγγενεῖς καὶ φίλους ἀληθινούς ἢ μέλη μιᾶς τραγικῆς ἀποδιοργανωμένης οἰκογενείας, πατοῦν στὰ ἀχνάρια τοῦ μοναδικοῦ περιπάτου, πού τούς ὀδηγεῖ στὴν θαλωρὴ τοῦ Σπιτιοῦ τῆς Γαλήνης. Μὲ μερικὰ βηματάκια κουβαλοῦν τὶς δεκάδες τῶν χρόνων πού, στὸ πέρασμά τους, τούς γέμισαν ἓνα σωρὸ ἐμπειρίες, χαρές, λῦπες, κυρτώνοντας σιγὰ-σιγὰ τὴν ράχη. Ἄλλοι, ὑπέργηροι, μὲ σκυφτὰ τὰ πάλλευκα κεφάλια τους ἀναζητοῦν ἀπ' τὶς ἄκρες τῶν ματιῶν ν' ἀντικρύσουν εἰκόνες τῆς σύγχρονης ζωῆς.

Πόσο πλοῦτο καὶ πόση μιζέρια κρύβει τούτη ἡ πολιτεία! Στὰ νειάτα τους πάλεψαν καὶ μὲ τὰ δυό. Ἄλλοι νικηταί, πιδ πολλές φορές ἠττημένοι. Στὰ γηρατεία, ἔτσι τάφερε ἡ ζωὴ, τούς κέρδισε ἡ μιζέρια.

Ὅμως ἐκεῖ, μπροστὰ στὴν φιλόξενη πόρτα, τυπώνεται καὶ πάλι χαρούμενο τὸ χαμόγελο στὸ ρυτιδωμένο πρόσωπο. Νὰ ὁ χαμένος Παράδεισος. Ἐδῶ μέσα. Ἀναπαυτικὰ καθίσματα, ζεστασιά, ἓνα πιάτο καλὸ φαγητό, ἀκόμη καὶ ψυχαγωγικὸ πρόγραμμα. Ἐπειτα εἶναι ἐκεῖνα τὰ καλωσυνάτα πρόσωπα πού τούς περιποιοῦνται. Εἶναι καὶ οἱ καινούργιοι φίλοι πού τούς περιμένουν κάθε μέρα νὰ μιλήσουν γιὰ τὸν δικὸ τους κόσμο. Ἐνα κόσμο πού ζῆ καὶ κινεῖται ἀνάμεσα στὸ χθὲς καὶ τὸ σήμερα. Ποῦ θάβρισκαν αὐτὸ τὸ εἰλικρινὲς ἐνδιαφέρον τοῦ συνομηλικοῦ συντρόφου στὸν σημερινὸ πολυάσχολο ἄνθρωπο;

Δὲν ξέρω κατὰ πόσον οἱ πράγματι ἐξαιρετικὲς προσπάθειες τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἐνσαρκώνουν τὰ ὄνειρα ὄλων τῶν προστατευομένων του πρεσβυτῶν, ὥστε τὰ τέλη τῆς ζωῆς τους

νάσαι ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηνικά... Ὅμως, δὲν μπορεῖ νὰ νοιώθουν δυστυχησμένοι σὰν πρῶτα, ὅπως ἄλλοτε, σὲ προγενέστερα χρόνια.

Θυμᾶμαι κάποια Χριστούγεννα γύρω στὰ 1955 ἢ '56.

Εἶχα ἀπευθυνθῆ σὲ ἐνοριακὸ νὰὸ ἀκραΐας συνοικίας τῶν Ἀθηνῶν, γιὰ νὰ μοῦ ὑποδείξουν 2-3 ἀνθρώπους ἔχοντας ἀνάγκη βοήθειας. Μεταξὺ δύο πολυτέκνων φτωχῶν οἰκογενειῶν μοῦ ἔδωσαν μιὰ διεύθυνσι, συνιστώντας ἰδιαιτέρως μιὰ δυστυχησμένη γυναίκα, ποὺ ἄκουγε σὲ ξενικὸ ὄνομα. Εἶναι Ἰσπανίδα, μοῦ εἶπαν.

Περπάτησα σ' ἓνα δρόμο γεμᾶτο λάσπες. Εἶχε βρέξει καταρρακτωδῶς καὶ τὸ κρὺ ἔτσουζε. Σὲ λίγο βρέθηκα μπροστὰ σ' ἓνα μανδρωμένο αὐλόγυρο. Ἡ πόρτα τοῦ ἦταν ξύλινη, βαρειά, ὄλο μπαλώματα ἀπὸ σαπιοσάνιδα.

Τὴν ἔσπρωξα κι' ἐπέρασα μέσα. Μικρὰ-μικρὰ κτίσματα ὑπῆρχαν γύρω μὲ χαμηλὲς κεραμοσκεπὲς καὶ ἐρμητικὰ κλεισμένες πορτοῦλες. Θᾶταν μέχρι 7-8. Ἡ χωματένια εὐρύχωρη αὐλὴ εἶχε τὸ ἴδιο λάσπες καὶ γοῦρνες ξέχειλες θολὰ νερά. Μοναδικὴ ὁμορφιὰ μερικοὶ γκαζοτενεκέδες μὲ λουλούδια, τοποθετημένοι μᾶλλον κυκλικὰ μπροστὰ σὲ μιὰ βρύση. Τριμμένες κουρτίνες πίσω ἀπὸ μικροσκοπικὰ παράθυρα μαρτυροῦσαν τὴν ἀνέχεια τῶν ἐνοίκων.

Ἔρθα σὲ δῖλημμα. Ποιὰ πόρτα νὰ κτυπήσω;

Ξάφνου ἓνας νεαρὸς βγαίνοντας ἔξω μοῦ ἔδωσε τὴν πληροφορία ποὺ ζητοῦσα.

Κατευθύνθηκα. Πάνω ἀπὸ μιὰ γκριζὰ παλιὰ πορτοῦλα κρεμόντουσαν κομμάτια σχισμένο πισόχαρτο, ἐνῶ ἀνοιγμένοι τενεκέδες ἀποτελοῦσαν τὴν ἐπικλινῆ στέγη.

Στὸ κτύπημά μου ἀνοιξε μιὰ γυναίκα ἀδύνατη, χλωμή, μέχρι 60 χρονῶν, προβάλλοντας μέσα ἀπὸ τὸ μισοσκόταδο.

«Καλῶς ἦρθατε, περάστε», μοῦπε καὶ παραμέρισε.

Ἡ Σπανιόλα μιλοῦσε τὰ ἑλληνικὰ μὲ ξενικὴ προφορά.

Μπῆκα, τὴν παρατήρησα καλὰ-καλὰ. Ἡ μορφή της διατηροῦσε τὴν παλιὰ ὁμορφιά της. Μεγάλα μαῦρα στιλπνὰ μαλλιά, μ' ἐλάχιστες γκριζωπὲς ἀνταύγιες, δεμένα πίσω. Ἦταν ψηλὴ καὶ πολὺ ἀδύνατη.

Ἄμέσως ἔνοιωσα νὰ μὲ διαπερνᾷ ἡ ὑγρασία, ποὺ ἀνέβλυζε ἀπὸ τοὺς τοίχους τοῦ μικροῦ δωματίου. Τὸ ταβάνι ἀσφυκτικὰ χαμηλό. Μιὰ στρατιωτικὴ κουβέρτα σκέπαζε τὸ ντιβάνι της. Πιὸ πέρα μία τσακισμένη καρέκλα, ἓνα τραπεζάκι καὶ στὸν τοῖχο κρεμασμένα λίγα ρούχα καὶ μιὰ κιθάρα, ἀποτελοῦσαν τὸν πενιχρὸ διάκοσμο ἐκεῖ μέσα.

Ἡ Σπανιόλα μιλοῦσε κι' ἔβηγε συνεχῶς.

«Μὲ συγχωρεῖτε ποὺ ἔχω μόνο αὐτὴ τὴν καρέκλα νὰ καθίσετε. Ὁ ἄνδρας μου ἦταν Ἕλληνας πολὺ καλός. Καὶ πλούσιος. Ἕλληνας μὲ χρυσὴ καρδιὰ καὶ μ' ἀγαποῦσε πολὺ. Μὰ ἀρρώστησε. Παράτησε τὴν δουλειὰ του. Ἐκανε ἐμπόριο. Σιγὰ-σιγὰ πούλησαμε ὅλα τὰ πράγματά μας καὶ τέλος τὸ σπίτι μας. Ὅμως δὲν τὸν ἔσωσε τίποτα. Στὰ χέρια μου πέθανε. Νὰ ἐδῶ». Σήκωσε τὰ χέρια της καὶ τὰ κράτησε σὰν τὴν μάνα ποὺ βαστᾷ τὸ παιδί της.

«Δὲν εἶχα κανένα νὰ μὲ βοηθήσῃ, ὅταν ἔμεινα μόνη, ἀπένταρη, δυστυχισμένη», συνέχισε τὴν πικρὴ κουβέντα.

«Τότε ἐζήτησα δουλειὰ σ' ἓνα πλουσιόσπιτο. Φρόντιζα τὰ παιδιὰ τους. Πάντα ὑπέφερα ἀπὸ βρογχικά, ὅμως μιὰ μέρα ἐκρύωσα καὶ ἔπεσα στὸ κρεβάτι μὲ πολὺ πυρεττό. Στὸ Νοσοκομεῖο συνήλθα, μὰ ξόδεψα τίς οικονομίες μου νὰ γίνω καλά. Ἐπὶ τότε εἶμαι πολὺ ἀσθενικὴ. Δὲν μπορῶ νὰ δουλέψω. Γιὰ νὰ ζήσω πηγαίνω στὶς ταβέρνες καὶ τραγουδῶ τραγούδια τῆς πατρίδος μου. Οἱ πελάτες μοῦ δίνουν λίγες δραχμές. Ἐνα μαγαζὶ μοῦ δίνει φαγητὸ τὸ βράδυ. Ἄς εἶναι καλά. Χθὲς μοῦ ἔδωσαν ψάρι καὶ ἦταν χαλασμένο. Ἐγὼ πεινοῦσα καὶ τῷφαγα. Ἄλλὰ μὲ πείραξε. Σήμερα εἶμαι ἄρρωστη».

«Καὶ δὲν θὰ πᾶτε στὴν δουλειὰ σας;», ρώτησα γιὰ νὰ πῶ κάτι.

Χαμήλωσε τὸ βλέμμα καὶ σὰν νὰ ἐξωμολογιόταν ἓνα ἀμάρτημα, εἶπε μὲ σιγανὴ φωνή:

«Νομίζω, πὼς πιὸ πολὺ μὲ λυποῦνται καὶ μὲ κοροϊδεύουν παρὰ μὲ ἀκοῦνε. Μὰ τὰ τραγούδια τῆς πατρίδας μου εἶναι τόσο ὁμορφα!» Ζώηρεψε τὴν φωνή της, ἐνῶ στὰ μάτια της πέρασε μιὰ λάμψη.

Τί νᾶταν ἄραγε; Νοσταλγία γιὰ τὴν πατρίδα ἢ ἡ ἀνάμνησι μίᾳ παληᾶς ζωῆς ὅλο ξεγνοιασιά καὶ τραγούδι;

«Ἐπρεπε κάτι νὰ κάνω». Συνέχισε τὸν μελαγχολικὸ μόνολογο, σὰν νᾶθελε νὰ δικαιολογήσῃ τὸν ἑαυτὸ της.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Μετά τὸν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ συνταρακτικὰ διεθνῆ καὶ ἐσωτερικὰ γεγονότα, στὴν Ἑλλάδα παρατηρεῖται μιὰ ἀθόρυβη, οὐσιαστικὴ πνευματικὴ ἀναγέννησι.

Πνευματικὲς, κοινωνικὲς καὶ ἐκκλησιαστικὲς μορφές, ποὺ τὶς περισσότερες ἤδη ἢ νεωτέρα ἐθνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία ἔχει τοποθετήσει σὲ ἀταλάντευτες θέσεις, ἀναλαμβάνει

«Ἐέρετε, ἔπαιζα πολὺ καλὸ πιάνο». Κι' ἡ ἴδια λάμψι ἐφώτισε τοὺς μαύρους κύκλους γύρω ἀπὸ τὰ μάτια της.

Ἦταν εὐγενικὴ, θλιμμένη, ἀξιοπρεπής. Ἐξω ἀπὸ τὴν ἱστορία της, ἡ παρουσία της σ' αὐτὸ τὸ ἄθλιο δωμάτιο σοῦ ράγιζε τὴν καρδιά.

Δὲν παράλειψε νὰ μὲ ρωτήσῃ μήπως μοῦ στεροῦσε αὐτὰ τὰ χρήματα ποὺ τῆς ἔδινα. Τὸ πρόσωπό της ἔλαμψε ἀπὸ χαρὰ καὶ εὐγνωμοσύνη. Ἐκανε Καθολικὰ τὸν σταυρὸ της, μ' ἐπλησίασε καὶ μ' ἐφίλησε.

«Εἶναι ἡ μόνη ἀγάπη ποὺ μπορῶ νὰ δώσω στὴν ἀγάπη σου. Εὐτυχησμένα Χριστούγεννα».

Βγῆκα στὸν δρόμο κι' ἔκλαψα. Τὸ Πάσχα ξαναπῆγα.

«Ἀρρώστησε κι' ἔφυγε», μοῦ εἶπαν.

Εἶχε σταματήσει, λοιπόν, τὸ ξεριζωμένο, φτωχὸ ἀηδόνι τὸ τραγοῦδι του; Καὶ τί ἀπέγινε;

Καημένη Σπανιόλα! Ἄν ὑπῆρχαν ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ «Σπίτια Γαλήνης» καὶ ἡ τόση σημερινὴ συμπαράστασις στοὺς ἀποκλήρους τῆς ζωῆς, θῆβρισκες τὸ φαί σου καλομαγειρεμένο καὶ φρέσκο καὶ δὲν θὰ χρειαζόταν ν' ἀκοῦς τόσες λαιδωρίες γιὰ μιὰ μερίδα φαγητοῦ. Δὲν θάχες ἀνάγκη νὰ σὲ λυποῦνται.

Τώρα δά, συλλογίζομαι, πὼς ἂν ζῆ σὲ κάποια γωνιά τῆς Ἀθήνας κι' ἀπολαμβάνῃ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν φροντίδα ἐκείνων ποὺ ἐργάζονται στὸ ἔξοχο τοῦτο φιλανθρωπικὸ ἔργο, θὰ ψιθυρίζῃ ἐκστατικὴ μὲ τὴν ξενικὴ της προφορὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπικὴ ρῆσι:

«Ὁ ἰδικός σας ὀβολὸς ἔγινε τὸ θεμέλιο καὶ ἀπλώθηκε ἡ ἀγάπη στὴν Ἀθήνα».

ΕΛ. Γ. ΜΠΟΥΡΔΑΚΟΥ

νουν ἓνα εὐρύτατο ἀναγεννητικὸ ἔργο σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ζωῆς.

Μετά, μάλιστα, τὴν ὁδύνη τοῦ 1922, ποὺ πλουτίζεται τὸ Ἔθνος μὲ μιὰ μοναδικὴ ἐμπειρία καὶ μ' ὅλο τὸ πνευματικὸ καὶ παραδοσιακὸ δυναμικὸ τῆς Ἰωνίας, δημιουργεῖται μιὰ εὐφορία οἰκοδομῆς καὶ μιὰ ἀύξανόμενὴ ἐπιθυμία θεμελιώσεως ἀληθινῆς χριστιανικῆς ζωῆς.

Μέσα σὲ κεῖνο τὸν κοινωνικὸ θρυσματισμὸ καὶ τὴν ρευστότητα τῶν καταστάσεων, ἰδιαίτερα ἐκκλησιαστικὲς μορφές ἢ συλλογικὲς χριστιανικὲς προσπάθειες, μὲ ἀδιάκοπὴ ἐπιμονὴ καὶ στέρησι, ἰδρύουν ἐστίες πνευματικῆς θεμελιώσεως. Κατευθύνουν τὸν λαὸ πρὸς τὸν γλυκὸ ἥλιο τοῦ Θεοῦ καὶ ξυπνοῦν τὶς συνειδήσεις ἀπὸ τὴν ἀδιαφορία καὶ τὴν ἠθικὴ ὑπνηλία.

*

Μιὰ τέτοια, ἀκριβῶς, μορφή, μιὰ τέτοια ἡγετικὴ παρουσία, μὲ καθαρὰ ἔργο ἐκκλησιαστικὸ, ποὺ δὲν ἀπομακρύνθηκε οὔτε γιὰ μιὰ στιγμή ἀπὸ τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ εἶναι καὶ ὁ πατήρ Ἄγγελος Νησιώτης. «Ὁ Μέγας Οἰκονόμος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, Κατηχητὴς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Πρωθιερεὺς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς», ποὺ πίστεψε ὀλόψυχα στὴν ἀποστολὴ του καὶ ἔδωσε κάθε ἰκμάδα τοῦ βίου του γιὰ μιὰ οὐσιαστικὴ ἀναγέννησι, τοῦ μικροῦ ποιμνίου του στὴν ἀρχὴ καὶ ὀλοκλήρου τῆς Χώρας μας κατοπινά.

Καὶ εἶναι, πράγματι, ἀξιοθαύμαστη ὄχι μονάχα ἡ πλούσια προσφορά του στὸ λειτουργικὸ καὶ κατηχητικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀμετακίνητη, χρυσὴ ἐπιμονὴ του, νὰ κρατᾷ ὀλόκληρην τὴν ἱεραποστολικὴν κίνησί του πάντοτε μέσα στὸ Ναό, γιὰ τὸν Ναὸ καὶ ἀπὸ τὸν Ναό.

Εἶναι πράγματι ἀποκαλυπτικὸ τὸ «Αὐτοβιογραφικὸ Σημείωμά» του, ποὺ μὲ τίτλο «Ἀγὼν Ἀνακαινίσεως» ἐκυκλοφόρησε πρὶν λίγο καιρὸ ἢ πρεσβυτέρα τοῦ μακαριστοῦ πατρὸς Ἀγγέλου. Γράφει: «Ἡ ὅλη μου, λοιπόν, δρᾶσις ἐκινήθη πάντοτε ἐντὸς δύο κύκλων: πρῶτον τὴν ὑπηρεσίαν μου ὡς ἐφημεριακοῦ ἱερέως εἰς μίαν ὀρισμένην Ἐκκλησίαν καὶ ἐνορίαν καὶ δεῦτερον τὴν ἐντὸς τοῦ ἐκτεταμένου κύκλου τῶν Ἐνώσεων ἐργασίαν μου. Δι' ἐμὲ οἱ δύο αὐτοὶ κύκλοι ἀλληλοεμπεριχωροῦντο ἀπολύτως, χωρὶς νὰ ταυτίζονται. Συνυπῆρχον ἀναποσπᾶστως καὶ ἀπετέλουν ἐν ἁρμονικῶν σύνολον, ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅτι ἀμφοτέρω ἦσαν ἐντεταγμένοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας».

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΘΕΟΛΟΓΟΣ Κ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ Δ. Θ.

(1876 - 1938)

Ο ΑΠ' ΑΜΒΩΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ*

Α'.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΩΝ

1) Ἐκδεδομένα ἔργα:

α'. «Ἡ ὁμιλία». Σχῆμα 8ον, σελ. 88. Ἐν Ἀθήναις 1926.

β'. «Πρακτικαὶ ὁδηγίαι καὶ ὑποθῆκαι διὰ τὸν κήρυκα τοῦ
θείου λόγου». Σχῆμα 8ον, σελ. 86. Ἐν Ἀθήναις 1926.

γ'. «Ἡ Βασίλισσα τοῦ ἐν τῇ Ἱεροῦ Βίβλω γυναικείου κόσμου». Σχῆμα 8ον, σελ. 55. Ἐν Ἀθήναις 1926²².

δ'. «Πραγματεία περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ θεσμοῦ τῆς νη-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 122 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3-4 τεύχους.

22. Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ Περιοδικῷ «Ἱερὸς Σύνδεσμος» τοῦ ἔτους 1921 καὶ ἔπειτα ἐν τῇ «Καινῇ Κτίσει» τοῦ ἔτους 1926, ὅτε καὶ ἀνετυπώθη.

Καὶ τὴν γραμμὴ αὐτὴ τὴν κράτησε ἀδιατάρακτα πάντοτε. Γιὰ τοῦτο καὶ τὸ ἔργο τοῦ πατρὸς Ἀγγέλου εἶχε πάντοτε ἐνότητα. Δὲν λοξοδρόμησε ποτὲ ἀπὸ τὰ καθαρὰ μέτωπα τῶν ἀγῶνων καὶ οὔτε ἀπόκτησε οἴησι καὶ ἀνεπίτρεπτο κομπασμό.

Ἀντίθετα, ἀπὸ ἄλλες παράλληλες ἐργασίες ἢ καρποφορία τοῦ καθαρῦ αὐτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου ἦταν διαρκῶς εὐλογημένη, μὲ μιὰ ἀκοίμητη εὐθύνη, ἀλλὰ καὶ σιγουριά. Γιατὶ ἀκριβῶς βρισκόταν στὴν ἀσφάλεια τῆς Κιβωτοῦ, μέσα στὴν Ἐκκλησία.

(Συνεχίζεται)

στείας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ δ' αἰῶνος». Σχῆμα 8ον, σελ. 128. Ἐν Ἀθήναις 1926.

ε'. «Τὸ κήρυγμα τῆς Μετανοίας τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου». Ἐν «Θεολογία», Τόμ. ΣΤ'. 1928, σελ. 310-325.

στ'. «Ἡ Ἀγία Γραφή καὶ τὸ κήρυγμα». Ἐν «Θεολογία», Τόμ. Ζ'. 1929, σελ. 61-69, 152-162, 225-240, 336-344.

ζ'. «Κήρυγμα, χρόνος καὶ τόπος κηρύγματος, περιεχόμενον καὶ γλῶσσα». Εἰσήγησις ἀναγνωσθεῖσα τῇ 9ῃ Ὀκτωβρίου 1929 ἡμέραν Τετάρτην, ἐνώπιον τῶν Συνεδρῶν τοῦ ἐν Παρισίοις συνελθόντος Συνεδρίου τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θυατείρων²³.

η'. Τὸ «Πάτερ ἡμῶν...». Ἑρμηνεῖα τῆς Κυριακῆς προσευχῆς, ἀπαγγελθεῖσα εἰς σειρὰν κηρυγμάτων τῇ Μ. Τεσσαρακοστῇ τοῦ ἔτους 1928. Αὕτη εἶχε καταγραφῇ εἰς ἰδιαιτέρον τετράδιον ἀπωλεσθέν. Ἐδημοσιεύθη²⁴ ἐν μέρει ἐν τῷ περιοδικῷ «Καινὴ κτίσις», ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὸ Πάτερ ἡμῶν...» (τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τῆς ἐν Λειψίᾳ τῆς Γερμανίας ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος). Ἐκ τῶν ἑπτὰ ἄρθρων του εὔρομεν δημοσιευμένα μόνον τὰ 2ον, 6ον καὶ 7ον.

θ'. «Τὸ μορφωτικὸν ἰδανικὸν τοῦ Εὐαγγελίου ἐξεταζόμενον χάριν τοῦ κηρύγματος», δημοσιευθὲν εἰς τὰ «ΕΝΑΙΣΙΜΑ ἐπὶ τῇ τριακοστῇ πέμπτῃ ἑπετηρίδι τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ Μακαριωτάτου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Ἐπεμελήθη καὶ ἐξέδωκε Γρηγόριος Χ. Παπαμιχαήλ, τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν». σ. 298-317. Ἐν Ἀθήναις 1931.

ι'. Διάφορα ἐπιστημονικὰ Θεολογικὰ ἄρθρα καὶ πραγματεῖαι ἐν διαφόροις θρησκευτικοῖς περιοδικοῖς.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝ. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Θεολόγος

23. Πρβλ. «Περὶλήψις τῶν πρακτικῶν τοῦ ἐν Παρισίοις Συνεδρίου τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θυατείρων». Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», σελ. 11-13 καὶ 21-22, Θεσ/νίκη 1929.

24. Πρβλ.: 1) «Καινὴ Κτίσις». Τόμ. 1928. Ἀριθ. φύλ. 148, 20 Μαΐου 1928, σελ. 3. Ἄρθρον 2ον.

2) Ἐνθ' ἄνωτ. Ἀριθ. φύλ. 152, 1-10-20 Ἰουλίου 1928, σελ. 3. Ἄρθρον 6ον. 3) Ἐνθ' ἄνωτ. ἀριθ. φύλ. 153, 1-15 Αὐγούστου 1928, σελ. 4, 5, 6. Ἄρθρον 7ον καὶ 4) Ἐνθ' ἄνωτ. Ἀριθ. φύλ. 154, 16-31 Αὐγούστου 1928. Τέλος τοῦ 7ου καὶ τελευταίου ἄρθρου.

Ἐκκλησία καὶ Κόσμος

«ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ»

Τὸ ὅτι ἡ ἐποχὴ μας εἶναι μιὰ ἐποχὴ οἰκουμενικῆς συγχύσεως, ἰδιοτροπιῶν, βαθειᾶς ἀντιφατικότητος καὶ ἀξεδιάλυτου ἥθους, εἶναι μιὰ ἀταλάντευτη πραγματικότητα.

Ἐνα φευγαλέο ἄγγιγμα εἶναι ἡ καθημερινή μας ἐμπειρία πάνω στίς μεταβαλλόμενες μορφές ζωῆς καὶ στήν ρευστότητα τῶν γεγονότων καὶ τῶν πραγμάτων.

Ποῖος μπορεῖ σήμερα νὰ προδιαγράψῃ τὸ μέλλον, μέσα ἀπὸ τόση ἀσυναρτησία καὶ παραλογισμό;

Διάχυτο εἶναι τὸ ἄγχος σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους. Κορυφαῖο σύνθημα ἢ ματαιοδοξία, ὁ βεντετισμός, ἡ πνευματικὴ συσχότισι. Ὁ ἄνθρωπος, παρὰ τίς προειδοποιήσεις, συνεχῶς κάνει λάθη, μὲ τραγικὴ συνέπεια νὰ συσσωρεύῃ δεινὰ πάνω σὲ δεινὰ καὶ νὰ γίνεταί ἄκαρπος, δυστυχημένος, ἀνήσυχος καὶ στίς πιὸ ἀσήμαντες στιγμὲς τοῦ βίου του.

Ἐνας μεγάλος σύγχρονος Ἰταλὸς σκηνοθέτης καὶ στοχαζόμενος ἄνθρωπος, ὁ Ρομπέρτο Ροσσελίνι, γράφει ἀπὸ τὴν Πομπηία προειδοποιητικά:

«..ἡ ἀνθρωπότητα ὀδηγεῖται σὲ μιὰ πνευματικὴ συντέλεια τοῦ κόσμου, πού ἔρχεται, ἐπειδὴ ἡ ἄγνοια, ἡ οἴησι καὶ ἡ ἀδυναμία ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων μεταξύ τους εἶναι οἱ πραγματικὲς πληγὲς τοῦ Φαραῶ τῆς ἐποχῆς μας».

Μέσα σ' αὐτὴ, λοιπόν, τὴν ἀντιφατικότητα. Μέσα σ' αὐτὸν τὸν κοινωνικὸ πυρετὸ, ἐντάσσονται καὶ οἱ ταραχμένες, ἀλλοπρόσαλλες ἐκδηλώσεις τῶν νέων τῆς ἐποχῆς μας. Μέσα σ' αὐτό, τὸ γενικὸ κλίμα τῆς καχυποψίας ἐμφανίζεται καὶ ἡ ἀνερμήνευτη, πολλὰς φορές, συμπεριφορὰ τῶν χίππυς.

Οἱ μοιραῖες συγκρούσεις τους καὶ οἱ διαφορὲς κοινωνικὲς, πνευματικὲς καὶ θρησκευτικὲς «αἱρέσεις» τους. Φαινόμενα πού στὰ

* Ραδιοφωνικὸν σχόλιον μεταδοθὲν τὴν 11-2-1972 εἰς τὴν ἐκπομπὴν «Ἐκκλησία καὶ Κόσμος».

τελευταία χρόνια ἔχουν πάρει μεγάλες διαστάσεις, μὲ συνέπεια νὰ ἀπασχολοῦν σοβαρὰ πιά τις σύγχρονες κοινωνίες.

* *

Μιά τέτοια ἀκριβῶς «αἴρεσι», πού γιὰ πάρα πολλούς-κάκι-στα βέβαια-ἀποτελεῖ μιὰ ἀκόμα (λόξα) τῶν νέων τοῦ καιροῦ μας, εἶναι καὶ ἐκείνη πού ἀκολουθοῦν σήμερα οἱ νέοι τῆς «ὀργισμένης νεολαίας» τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Εὐρώπης. Εἶναι κυρίως τὰ «Παιδιὰ τοῦ Θεοῦ», πού μολονότι δὲν ὑπερβαίνουν τώρα τὰ 2.000 μέλη, ἐν τούτοις, μὲ τὸν φανατισμὸ καὶ τὴν μαχητικότητά τους ἔχουν κατορθώσει νὰ ταραξοῦν παγκόσμια τις συνειδήσεις. Ἔχουν προκαλέσει εὐρύτατα τὰ ὄργανα ἐπικοινωνίας καὶ δημιουργοῦν ἀληθινὸ σχίσμα μέσα στὶς τάξεις τῆς διεθνοῦς νεολαίας μὲ τὰ συνθήματα καὶ τις καθημερινὲς ἐκδηλώσεις τους.

Τὸ γενικὸ πιστεύω τῶν «Παιδιῶν τοῦ Θεοῦ» εἶναι «ἡ προσφυγὴ τῶν λαῶν στὶς γραφές γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου». Καθὼς καὶ οἱ βασικὲς προτάσεις τους εἶναι ὁ γυρισμὸς στὴν ἀπλή, ἀσκητικὴ ζωὴ τῶν πρώτων χριστιανῶν καὶ ἡ συνεχὴς ὑπόμνησι, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μονάχα εἰρήνη, ἀλλὰ καὶ «μάχαιρα». Δὲν εἶναι μονάχα ἀγάπη, ἀλλὰ καὶ δικαιοσύνη. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος, πού χρησιμοποιοῦν μέσα στοὺς δρόμους τῶν μεγαλουπόλεων ἀποσπάσματα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ τις προφητεῖες τοῦ Ἱερεμῖα καὶ ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη ἐκεῖνα τὰ «οὐαὶ» τοῦ Χριστοῦ ἐναντίον τῶν Φαρισαίων.

Ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ κοινωνία μας εἶναι ἀμαρτωλὴ καὶ πῶς, ἂν δὲν γίνουμε ὅλοι «Παιδιὰ τοῦ Θεοῦ», σύντομα θὰ προκαλέσουμε τὴν ὀργὴ Του καὶ θὰ μᾶς καταστρέψῃ, ὅπως τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορα.

Οἱ ἴδιοι οἱ νέοι ἀκολουθοῦν μιὰ αὐστηρὴ κοινοβιακὴ, ἀσκητικὴ ζωὴ καὶ λένε πῶς εἶναι ἡ μόνη πού τοὺς ἔσωσε ἀπὸ τὰ ναρκωτικά, τις τυχαῖες σεξουαλικὲς σχέσεις καὶ τὴν ἀδιαφορία.

* *

Βέβαια, οἱ «μεγαλύτεροι» καὶ πάλι, ὅπως συνηθίζεται, θὰ μιλήσουν γιὰ μιὰ νέα (λόξα) τῶν χίππυς! Γιὰ μιὰ μόδα, κακῆς μάλιστα ἐμφανίσεως, πού θὰ ἀποδιοργανωθῇ γρήγορα καὶ θὰ χαθῇ ἀφήνοντας πίσω της τὴν ἀνάμνησι μιᾶς ἀσήμαντης ἐκτροπῆς.

Αυτή ωστόσο ή υπόθεσι, όσο και αν είναι εύλογη και όσο και αν άπηχῆ μιὰ βαθειὰ ἐπιθυμία ἐκείνων πού διαφωνοῦν με τὰ σημερινὰ νιάτα, ἀποτελεῖ, ὅπωςδήποτε, μιὰ ἔντονη μαρτυρία τῶν νέων, τῆς ἀνικανοποίητης ψυχῆς τους!

Φανερώνει, γιὰ μιὰ ἀκόμα φορά, τὴν ἀσίγαστη ἀναζήτησί τους νὰ βροῦν μόνοι τους τὸ ἰδανικὸ πού θὰ ἰσορροπήσῃ τὴν συνείδησί τους καὶ θὰ τοὺς ἐφοδιάσῃ με πραγματικὸ ἐνδιαφέρον ζωῆς καὶ δημιουργίας.

Τὰ «Παιδιὰ τοῦ Θεοῦ» καταδικάζουν βασικὰ τὸν «κατεστημένο» χῶρο! Θέλουν νὰ ζήσουν μέσα σ' ἓνα κόσμο πιὸ ἀπλό, πιὸ ἐγκάρδιο, περισσότερο ἀνθρώπινο καὶ λιγότερο ἐκδικητικὸ. Καί, ἀνεξάρτητα τῶν διαφόρων διαφωνιῶν, αὐτὸ τὸ αἶτημά τους κανένας δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς τὸ ἀρνηθῆ! Καὶ ἐπειδὴ ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία τους ὅλο καὶ μακραίνει σὰν πραγματικότητα, γιὰ τοῦτο καὶ ἐπικαλοῦνται τώρα τίς σκληρὲς προφητεῖες τοῦ Ἱερεμίας. Καὶ ἂν ὄχι τίποτ' ἄλλο, τοῦλάχιστον, ἀκόμα καὶ με τίς ἀρνήσεις τους, τίς «αἰρέσεις» τους καὶ τὴν μαχητικότητά τους οἱ νέοι αὐτοὶ ἔχουν τὸ σθένος νὰ μὴ ναρκώνουν τὴν συνείδησί τους. Νὰ μένουν ἀγρυπνοὶ, ἀναζητῶντας συνέπεια, μέσα στὴ γενικὴ ρευστότητα, κάτι πιὸ σταθερὸ καὶ πιὸ ἀλώβητο γιὰ τὸ δικὸ τους μέλλον.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΕΡΟΥΣΗΣ

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΑ

Δημήτρη Φερούση

1. ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ Τόμ. Α'.
2. ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ » Β'.
3. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΙ ΑΝΤΙΠΑΛΟΙ
(Παιδική, εἰκονογραφημένα κείμενα).
4. ΤΟ ΙΕΡΟ ΦΩΣ
(Θεατρικὸ δράμα).
5. ΚΥΡΙΑΛΟΣ - ΜΕΘΟΔΙΟΣ
(Ἱστορικὸ ἀφήγημα).

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

231. Ὁ ἱερεὺς δέον νὰ κοινωνῶν ἢ τρίς τοῦ ἁγίου ποτηρίου ἢ ἅπαξ; (Ἐρώτησις Πανοσ. Ἄρχιμ. Π. .

Μὲ τὸ θέμα τῆς τριπλῆς κοινωνίας ἐκ τοῦ ἁγίου ποτηρίου καὶ τὶς φράσεις πού τὴν συνοδεύουν ἔχομε ἀσχοληθῆ ἑκτενῶς σὲ παλαιότερα ἀπάντησι (ἐρωτήσεις ὑπ' ἀριθμ. 106 καὶ 107 . Ἐκεῖ συνεκεντρώσαμε καὶ τὶς παλαιῆς καὶ νεώτερες μαρτυρίες σχετικὰ πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό. Δυστυχῶς εἶναι ἀπὸ τὰ θέματα, στὰ ὁποῖα δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀπαντήσῃ κανεὶς μὲ τὸ εὐθὲς εὐαγγελικὸ ἀναλ) ἢ αὐθ). Καὶ τοῦτο, γιατί ὑπάρχει διάστασις μετὰξὺ τῆς ἀρχαίας πράξεως, πού εἶναι καὶ ἡ θεωρητικῶς καὶ λογικῶς ὀρθότερα, τῆς κοινωνίας δηλαδὴ μία μόνο φορά καὶ ἐκ τοῦ τιμίου αἵματος, ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς σχετικῶς νεωτέρας, πού ἔχει ὅμως πλήρως καὶ γενικῶς ἐπικρατήσει.

Μαρτυρεῖται δὲ ἡ τριπλῆ κοινωνία ἀπὸ τὶς τυπικῆς διατάξεις τῶν λειτουργικῶν χειρογράφων τοῦλάχιστον ἀπὸ τὸν ΙΓ' αἰῶνα, ὡς κοινῶς ἰσχυρὸν καθεστῶς. Σημειώσατε δέ, ὅτι τὰ παλαιότερα χειρογράφα δὲν ἔχουν σαφεῖς διατάξεις, ὥστε νὰμποροῦμε στηριζόμενοι σ' αὐτέσ νὰ ὑποστηρίξωμε ὅτι μέχρι τότε ἴσχυεν ὁ παλαιὸς τρόπος κοινωνίας. Ἀντιθέτως μάλιστα, ἡ ὁμοφωνία τῶν ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος χειρογράφων καὶ τῶν Διατάξεων τῆς θείας λειτουργίας, πού ἐμφανίζονται ἀπὸ τότε, εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι καὶ πολὺ ἴσως πρὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἡ κοινωνία ἐκ τοῦ ποτηρίου ἐγένετο τρεῖς φορές.

Τὰ ὅρια τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ γράφοντος ἐξαντλοῦνται στὸ σημεῖο αὐτό.

232. Κατὰ τὴν ὑψωσιν μαζὶ μὲ τὸν ἅγιον ἄρτον ὑψώνεται καὶ τὸ ἅγιον ποτηριον; (Ἐρώτησις Πανοσιολ. Ἄρχιμ. Π. .

Ἡ ὑπ' ἀριθμ. 181 ἐρώτησις ἀνεφέρετο στὸ θέμα τῆς ὑψώσεως τοῦ ἁγίου ἄρτου. Ἐκεῖ εἶδαμε ὅτι ὑψοῦται μόνον ὁ

ἀμνὸς καὶ ὄχι ὀλόκληρο τὸ δισκάριο. Εἶναι τόσο σαφεῖς οἱ ἐν προκειμένῳ μαρτυρίες τῆς λειτουργικῆς παραδόσεως καὶ τόσο σαφῶς διατυπωμένο ἀπὸ τοὺς ὑπομνηματιστὰς τῆς θείας λειτουργίας Πατέρας τὸ θεολογικὸ νόημα τῆς πράξεως αὐτῆς, ὥστε δὲν ἔμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ περιθώριο ἀμφισβητήσεως ἢ ἀντιροήσεως ἐπ' αὐτοῦ. Ἐξ ἄλλου, ὅπως ἀπεδείχθη στὴν ἀπάντησι στὴν ὑπ' ἀριθμ. 180 ἐρώτησι, οἱ μερίδες δὲν καθαγιαζονται καὶ δὲν μεταβάλλονται σὲ σῶμα Χριστοῦ. Κακῶς λοιπὸν πράττουν ὅσοι ἱερεῖς ὑψώνουν ὀλόκληρο τὸ δισκάριο, ἀμνὸ καὶ μερίδες μαζί, κατὰ τὴν ὑψωσι.

Ἡ ἀνωτέρω ἐρώτησις εἶναι συναφῆς, ἀλλὰ καὶ κάπως διάφορος. Προϋποθέτει ὅμως ὅσα ἐγράψαμε στὶς ἀνωτέρω ἀπαντήσεις, ὅπου ἔχουν συγκεντρωθῆ οἱ πατερικὲς μαρτυρίες καὶ οἱ σχετικὲς τυπικὲς διατάξεις τῶν λειτουργικῶν χειρογράφων, πράγματα τὰ ὅποια δὲν θὰ ἐπαναλάβωμε. Ἡ διαφορὰ ἀπὸ τὴν προηγουμένη ἐρώτησι συνίσταται στὸ ὅτι τὸ περιεχόμενο τοῦ ἁγίου ποτηρίου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὶς μερίδες, εἶναι καθαγιασμένο καὶ μεταβεβλημένο σὲ αἷμα Χριστοῦ. Ἐπὶ πλεόν ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ πιστοὶ δὲν θὰ κοινωνήσουν μόνον ἀπὸ τὸ τίμιον σῶμα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ τίμιον αἷμα: ἐπομένως «ἄγια» νοοῦνται συγχρόνως καὶ τὰ δύο εὐχαριστιακὰ εἶδη. Αὐτὸ ἀκριβῶς φαίνεται ὅτι προσεκάλεσε τὴν συνύψωσι ἀμνοῦ καὶ ποτηρίου, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ἡ ἐρώτησις. Αὐτὸς δὲ ἀσφαλῶς εἶναι καὶ ὁ «θεολογικὸς» λόγος, πού ἐπικαλοῦνται οἱ εἰσηγηταὶ τῆς πράξεως αὐτῆς γιὰ νὰ τὴν δικαιώσουν.

Ὁ νεωτερισμὸς ὅμως αὐτὸς δὲν εἶναι δικαιολογημένος. Οὐδέποτε κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ὑψώσεως ὑψοῦτο τὸ ποτήριον, ἀλλὰ μόνον τὸ τίμιον σῶμα. Ἡ ὑψωσις ἐξ ἄλλου εἶναι ἡ πρώτη πράξις τῆς κλάσεως τοῦ ἄρτου καὶ σ' αὐτὴν πρέπει ἀσφαλῶς νὰ ἀναζητηθῆ ἡ ἀρχικὴ τῆς προέλευσις. Γιὰ νὰ κόψωμε κάτι πρέπει πρῶτα νὰ τὸ κρατήσωμε στὰ χέρια, νὰ τὸ σηκώσωμε. Ὁ λειτουργικὸς καὶ συμβολικὸς ἐξωραϊσμὸς τῆς ἀρχικῶς ἀπλουστάτης αὐτῆς κινήσεως ὠδήγησε στὴν διαμόρφωσι τῆς πράξεως τῆς ὑψώσεως τοῦ ἁγίου ἄρτου, ὅπως παρεδόθη καὶ ὅπως τελεῖται καὶ μέχρι σήμερα. Γιὰ τὸ ἅγιο ποτήριον δὲν ὑπῆρχε ἀνάλογος πρακτικὸς λόγος, πού νὰ προκαλέσῃ τὴν ὑψωσί του.

Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἔχη ἡ πρακτικὴ-ἱστορικὴ ἀφετηρία τῆς ὑψώσεως, αὐτὴ περιωρίζετο μόνον στὴν ὑψωσι τοῦ ἁγίου ἄρτου. Τοῦτο εἶναι ἀπολύτως σαφὲς καὶ ἐξηκριβωμένο. Ὑψωσι καὶ τοῦ ποτηρίου οὐδέποτε ἐγένετο.

Οἱ «θεολογικοὶ» ὅμως λόγοι, πού ἀναφέραμε πιὸ πάνω καὶ πού φαίνονται νὰ συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ὑψώσεως καὶ τοῦ τιμίου

αΐματος; Καὶ ἄλλοτε ἐγράψαμε, ὅτι εἴμεθα ἐρμηνεῖς τῆς λειτουργικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ὀρθότης τῆς ἐρμηνείας μας κρίνεται πάντοτε ἀπὸ τὴν συμφωνία της πρὸς τὴν ὀρθὴν λειτουργικὴν πράξιν. Ἄλλως ὀδηγεῖ σὲ αὐθαιρεσίες, σὲ ἓνα εἶδος λειτουργικοῦ προτεσταντισμοῦ, ξένου πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου λατρείας. Πολὺ περισσότερο ὅταν ἐν ὀνόματι τῆς «θεολογίας» αὐτοῦ τοῦ εἶδους νοθεύεται ἡ λειτουργικὴ παράδοσις, ὡσὰν νὰ εὑρίσκετο ἐν πλάνῃ μέχρι σήμερα ἡ Ἐκκλησία, καὶ οἱ Πατέρες καὶ λειτουργοὶ της, πού, βασιζόμενοι στὴν ἀπὸ καταβολῆς τῆς Ἐκκλησίας παράδοσι, ὕψωναν ἐν προκειμένῳ μόνον τὸν ἅγιον ἄρτο, δὲν ἐφρόνουν καὶ δὲν ἐπραττον ὀρθῶς.

Φ.

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Ἀνακοινοῦται, ὅτι ἡ δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE συσταθεῖσα ἐπιτροπὴ κρίσεως αἰτήσεων δανείων, συνελθοῦσα εἰς συνεδρίασιν τὴν 26-11-71 ἐνέκρινε τὰς μέχρι 25-11-71 ὑποβληθείσας εἰς τὸ TAKE αἰτήσεις ἀπλῶν δανείων, ἐξαιρέσει ἐκείνων οἱ ὅποιοι ὀφείλουν πλέον τοῦ 1/3 ἐκ προηγουμένου δανείου, ὡς καὶ τῶν μὴ ἐγγραφέντων εἰσέτι εἰς τὰ μητρώα ἡσφαλισμένων τοῦ TAKE, λόγῳ μὴ ὑποβολῆς τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν.

Ὡσαύτως ἐνέκρινε καὶ αἰτήσεις στεγαστικῶν δανείων ἡσφαλισμένων καὶ συνταξιούχων, Ἀθηνῶν καὶ Ἐπαρχιῶν, ἱκανοποιηθείσας ἐκ τοῦ ἀδιαθέτου ὑπολοίπου τῆς ὑπὸ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς χορηγηθείσης πιστώσεως, κατὰ τὴν 15-1-1971.

Ἐκ τοῦ TAKE

Στὸ περιθώριο τῆς Ἁγίας Γραφῆς

ΣΤΑ ΘΕΙΑ ΝΑΜΑΤΑ

ΠΑΡΑ ΤΟ ΦΡΕΑΡ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ

Πῶς συναντήθηκε ἡ Σαμαρείτισσα μετὸν Σωτῆρα; Πηγαίνοντας νὰ ἀντλήσῃ νερὸ ἀπὸ τὸ πηγᾶδι τοῦ Ἰακώβ, βρῆκε τὸν Ἰησοῦ καθισμένο στὸ πλάι τῆς ἀρχαίας ἐκείνης πηγῆς. Καὶ ἀντὶ τοῦ φθαρτοῦ νεροῦ, ἡ ψυχὴ τῆς ἀπέκτησε τὸ «ὔδωρ τὸ ἀλόφμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον».

Κάτι παρόμοιο συμβαίνει μετὰ πολλὰς ψυχὰς. Πηγαίνουν πρὸς τὰ φθαρτὰ ἀγαθὰ καὶ ἐκεῖ συναντοῦν τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀντὶ τῶν γηϊνῶν ἀγαθῶν, προσπορίζονται ἀπὸ τῆ χάριτος τοῦ τὰ αἰώνια. Ἐντὶ νὰ ξεδιψᾶσουν πρόσκαιρα, ξεδιψᾶνε αἰώνια. Ἄρκεῖ νὰ εἶναι καλοπροαίρετες, ἀδιάφορο ἂν ἔχουν πέσει στὴν ἁμαρτία, ἂν βρίσκονται στὸ «σκοτάδι καὶ τὴ σκιά τοῦ θανάτου».

Ἐκεῖνος ἦλθε στὸν κόσμον γιὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Ἦλθε γιὰ νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ σώσῃ, ὅσους ἦταν ὑποχείριοι τοῦ Σατανᾶ ἀπὸ ἄγνοια. Καὶ ἔτσι, τοὺς ἀνασύρει ἀπὸ τὸν βυθὸ τῆς ἀπωλείας στὶς φωτεινὰς κορυφὰς τῆς ἀγιότητος, κατατροπώνοντας τὸν σκοτεινὸ κύριό τους, τὸν «μέλανα», ὅπως τὸν ὀνομάζει ἡ ἀρχαία ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα.

Στὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννη, ἔχουμε δύο διδασκαλίαι τοῦ Κυρίου μυσταγωγικὰς πρὸς μοναδικὰ πρόσωπα: ἐκείνη πρὸς τὴ Σαμαρείτισσα καὶ ἐκείνη πρὸς τὸν ἄρχοντα Νικόδημον, τὸν «ἐλθόντα νυκτὸς» κρυφὸ τοῦ μαθητῆ. Πολὺ διαφορετικοὶ οἱ δύο ἀκροαταί. Ὁ Νικόδημος ἦταν ἄνθρωπος μετὰ μὀρφωση, μετὰ ἐκλεπτυσμένο νοῦ, μετὰ πνευματικὴ καλλιέργεια, μετὰ ἦθος, μετὰ ὑπόληψη. Ἦταν ἀκροατὴς μετὰ προσόντα, ἱκανὸς νὰ δεχθῆ μιὰ τροφὴ οὐράνια. Ἡ γυναίκα ὅμως τῆς Συχέμ; Ἦταν μιὰ γυναίκα τοῦ λαοῦ καὶ ἐπὶ πλέον μετὰ βίον ρυπαρόν.

Καὶ ὅμως ὁ Χριστὸς τὴ δέχεται ὡς μαθήτριά του, τὴ μυσταγωγεῖ σὲ ἀλήθειαις ὑψηλῆς θεολογίας. «Κύριος σοφοὶ τυφλοὺς». «Ἀποκαλύπτει νηπίους». Ἡ διδασχὴ του δὲν προορίζεται ἀπλῶς γιὰ τὸν κατὰ κόσμον μορφωμένο ἄνθρωπον, ἀλλὰ ἀποβλέπει στὰ «μωρὰ καὶ ἐξουθενημένα» τοῦ κόσμου. Φωτίζει ψυχὰς ποὺ οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου τούτου θὰ περιφρονοῦσαν προκαταβολικὰ, δὲν θὰ ὑπέθεταν ποτὲ ὅτι ἦταν ἱκανὲς νὰ τοὺς ἀκούσουν καὶ νὰ τοὺς ἐννοήσουν.

Τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου δὲν ἔχει ἄμεση σχέση μετὰ τὴν κοσμικὴ γνώση. Δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκη τῆς. Στὴ φτωχὴ καὶ ἄσημη καὶ ἐπὶ πλέον τόσο ἀμαρτωλὴ γυναῖκα τῆς Σαμαρείας ἐμπιστεύεται ὁ Χριστὸς κάποιες ἀπὸ τῆς πρὸ πολυτίμης ἀλήθειάς του. Τῆς μιλᾷ σὰν σὲ πολὺ προχωρημένη μαθήτρια.

ΠΑΡΑ ΤΑΣ ΔΙΕΞΟΔΟΥΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Τὸ πιστὸ καὶ γνήσιο μέλος τῆς Ἐκκλησίας παρομοιάζεται ἀπὸ τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ, στὸν α΄ Ψαλμῷ, μετὰ τὸ δένδρο ποὺ βρίσκειται «παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων». Ἐπειδὴ δὲν τοῦ ἀπολείπει τὸ ἄφθονο νερὸ, εἶναι ἓνα δένδρο πάντα θαλερὸ, ποὺ τὸ φύλλωμά του δὲν μαραίνεται καὶ δίνει τοὺς καρπούς του σὲ κάθε ἐποχὴ τους: «ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρηθήσεται». Ἔτσι καὶ ὁ πιστός, συνδεδεμένος πάντα μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ταμιοῦχο τῆς θείας Χάριτος, παίρνει ἀπ' αὐτὴ τὰ ζωοποιὰ νάματα, ποὺ τοῦ παρέχουν τὴν πνευματικὴ ἀκμὴ καὶ κάνουν τὴν ψυχὴν του ἀειθαλῆ.

Μὲ τὸ νερὸ, πράγματι, τὸ δροσερὸ καὶ ἀεικίνητο, εἰκόνισε καὶ ὁ Χριστὸς, κατὰ τὴν ἐπίγειαν διδασκαλίαν του, τὴν θείαν Χάρην. Τὴν ὠνόμασε «ὑδὼρ ἀλλόμενος εἰς ζωὴν αἰώνιον», νερὸ ποὺ ξεπηδᾷ καὶ χαρίζει τὴν αἰώνια ζωὴν. Ὅποιος παίρνει ἀπ' αὐτὸ τὸ νερὸ, δὲν ἔχει νὰ φοβηθῆ τὴν θανάσιμην ἀμαρτίαν, ποὺ ἀποξηραίνει τὸν ἐσωτερικὸν μας κόσμον καὶ μᾶς ὁδηγεῖ στὸν αἰώνιον θάνατον, στὴν ἀπώλειαν.

Συγκεκριμένα, τὸ νερὸ αὐτὸ εἶναι τὰ ἐξῆς δύο πράγματα:

1) Ἡ Ἁγία Γραφή: Οἱ ἀλήθειές τῆς οἱ δογματικὲς καὶ οἱ ἐντολές τῆς μᾶς ἀνάγουν καὶ μᾶς κρατοῦν στὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν, τὴν ζωὴν τὴν ἀληθινήν. Αὐτὲς μᾶς φωτίζουν καὶ μᾶς κεντρίζουν στὸν δρόμον ποὺ τέρμα του εἶναι ὁ Παράδεισος. Ἀντλώντας τες μετὰ τῆς ρίζης τῆς πίστεως, διαποτιζόμεθα ἀπ' αὐτὲς καὶ ἀποχτᾶμε τὸν χυμὸν τῆς εὐσέβειας, καρποφορώντας τὴν ἀρετὴν. Ὁ ἀληθινὸς Χριστιανὸς εἶναι διαποτισμένος ἀπὸ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτὸς ὁ Λόγος δίνει ζωὴν καὶ ἰκμάδα πνευματικὴν. Στὴν Ἐκκλησίαν, μετὰ τὸ ἄκουσμα τοῦ θείου Λόγου, ποὺ πηγάζει μετὰ ἀπὸ τὴν λατρείαν, παίρνουμε ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα, ποὺ ἐξασφαλίζουν τὴν ἀθανασία. Οἱ ρίζες τῶν πιστῶν ψυχῶν εἶναι ἀπλωμένες στὸ δροσερὸ χῶμα τῆς λατρείας, τῶν μυστηρίων, τοῦ θείου κηρύγματος, στὰ ἀθάνατα νάματα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ποὺ ἡ Ἐκκλησία,

σὰν «διέξοδος ὑδάτων», προσφέρει στὰ πιστὰ καὶ ἀφωσιωμένα τέκνα τῆς ἀενάως.

2) Ἡ Ἱερὰ Παράδοση: Γιά τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ Ἁγία Γραφή δὲν εἶναι ἓνα ἄφωνο βιβλίον, ἓνα «γράμμα». Εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωὴ τῆς. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, «χτὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας». Τὸν Λόγον Του, ἡ Ἐκκλησία τὸν ὑπομνηματίζει, τὸν ἀποδίδει μὲ τὸν θαυμαστὸ βίον τῆς, τὸν κάνει ἀφομοιώσιμο μὲ τὸ σφριγηλὸ παράδειγμά τῆς. Ἡ ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ Ἱερὰ Παράδοσίς τῆς.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

== Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α ==

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων. Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους Α'. — **Ἐπίκαιρα**. — **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ τὸ Ὠραϊόν. — **Μητροπολίτου Δράμας Διονυσίου**, Τὸ νόημα τῆς ζωῆς. — **Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Νικοδήμου**, Μορφὲς τῆς συγχρόνου ἀθεΐας. — **Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδου**, Γνωριμία μὲ τὸν Ὀρθόδοξον Μοναχισμό. — **Ἀρχιμ. Ἰωάννου Γ. Ἀλεξίου**, Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας, Ἡ Ἀγάπη, μήνυμα καὶ ἔργα. — **Ἀρχιμ. Τιμοθέου Τριβιζᾶ**, Τὸ Μυστικὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ. — **Πρεσβ. Κων. Πλατανίτη**, Ὀνοματοδοσία τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν. **Αἰδес. Δρος Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου**, Ἐνοριακὰ, Ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. — **Πρεσβ. Κων. Γερασιμοπούλου**, Ἐορταστικὴ ἐκδήλωσις ἐπὶ τῇ συμπληρώσει διαιτίας ἀπὸ τῆς Ἰδρύσεως τοῦ Κέντρου Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας. — **Ε. Γ. Μπουρδάκου**, Ἡ Ἡμέρα τῆς Ἀγάπης. — **Ἄγγελος Νησιώτης**. — **Παναγιώτου Δ. Σακελλαρίου**, Ἀρχιμ. Θεολόγος Κ. Παρασκευαΐδης δ. Θ. (1876-1938). Ὁ ἀπ' ἄμβωνος διδάσκαλος καὶ ὁ ἐπιστήμων. — **Δημήτρη Φερούση**, Ἐκκλησία καὶ Κόσμος, «Τὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ». — **Φ. Ἀπαντήσεις** σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Στὸ περιθώριον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, Στὰ θεῖα νάματα.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιῶ 1, Ἀθῆναι 140.